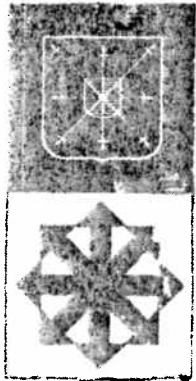
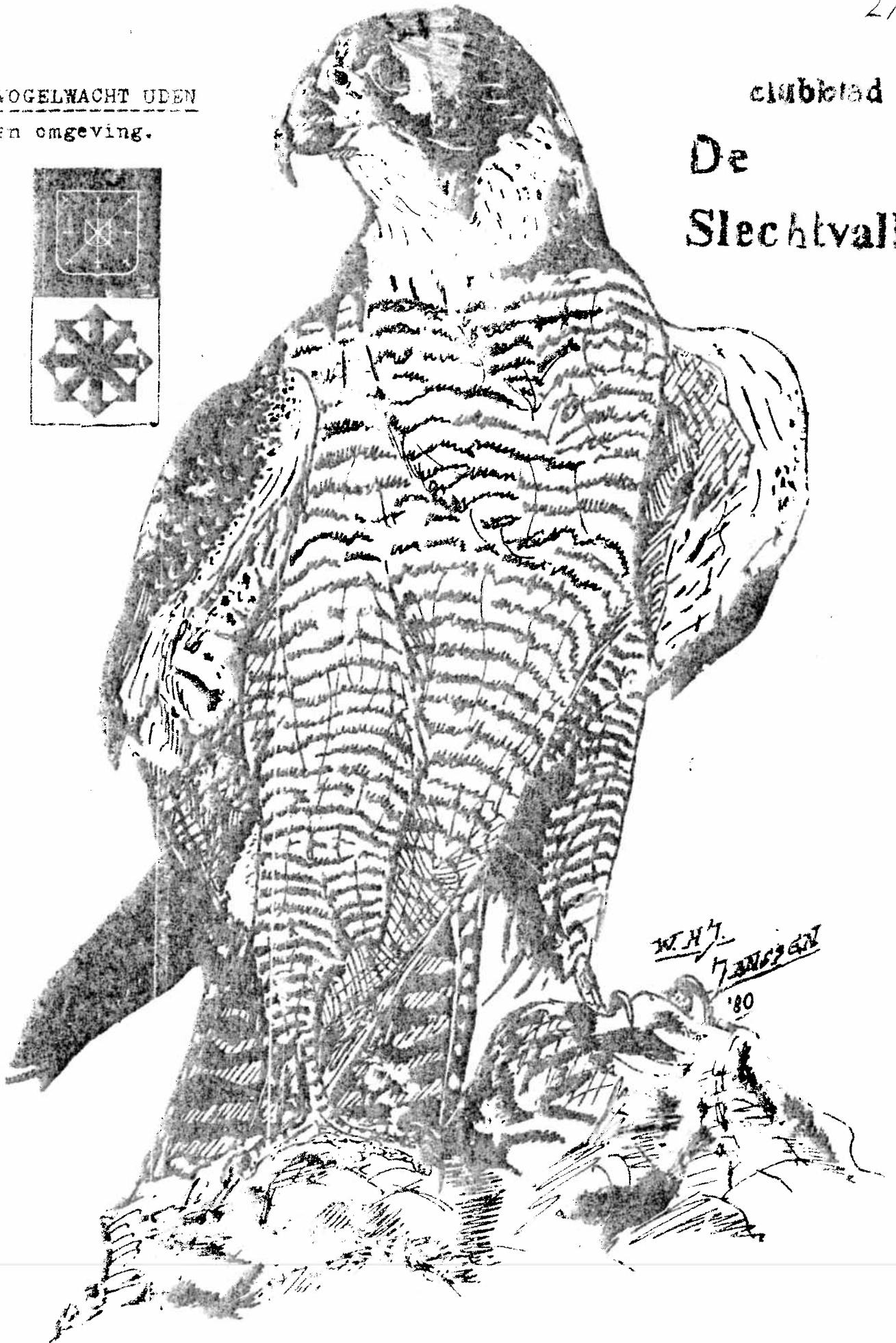

VOGELWACHT UDEN
en omgeving.

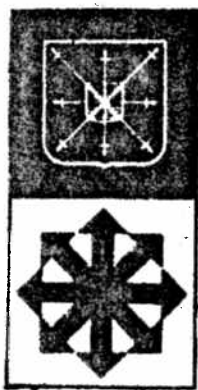

clubblad

De Slechtvalk

W.H.
TANSEN
'80

VOGELWACHT

UDEN

"DE SLECHTVALK"

Een orgaan van Vogelwacht 'Uden.

Voorzitter: Wim Janssen, Rechtestraat 26
Odiliapeel, tel.: 04132 - 73625

Secretariaat: Gebr. Hermans, Beukenlaan 22
Odiliapeel, tel.: 04132 - 72777

Redactie: Gebr. Hermans & W. Janssen

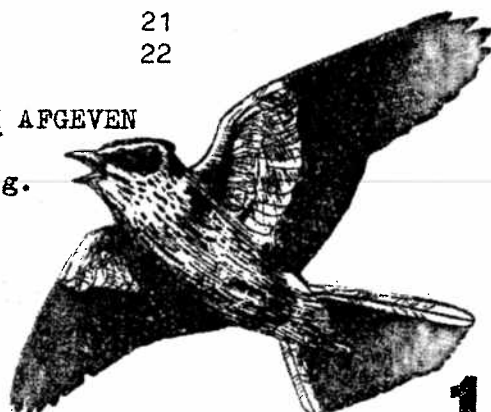
NUMMER 2 1982

INHOUD

Het ringen van vogels	2
Terugmeldingen stootvogels	9
De fietsexcursie	13
Oost-Brabant nieuws	14
Gevederde zonsverduistering	17
Verdronken land v. Saeftinghe	17
Waarnemingen	20
Agenda	21
Jacht op vogels	22

KOPIJ VOOR HET BLAD VOOR 20 MEI AFGEVEN
AAN REDAKTIE!!!
Vooral tekeningen zijn hard nodig.

Het ringen van vogels

Eduard Osieck

Het ringen van vogels is een manier om de dieren individueel te kunnen herkennen. Met ringgegevens kan men te weten komen waar ze naar toe gaan en hoe lang ze leven.

Eduard Osieck vertelt hoe en waarom vogels geringd worden en geeft een indruk van de resultaten.

Het ringen van vogels met het doel iets te weten te komen over hun trekgewoontes, werd het eerst toegepast door de Deense onderwijzer Hans Christian Mortensen. Hij was op dit idee gekomen na het lezen van een verhaal over een Hollandse baron, die rond 1830 een aantal jaren jonge eenden en ganzen voorzag van halsbanden met zijn adres. Een van deze vogels werd in de omgeving van Gdansk (Polen) teruggevonden. In 1899 ringde Mortensen 162 Spreeuwen met ringen voorzien van de naam van zijn woonplaats („Viborg”) en een serienummer. Hij wachtte echter tevergeefs op bericht van mensen die zijn vogels hadden gevonden. In 1900 verbeterde hij het opschrift van de ringen en herhaalde zijn experiment. Ditmaal had hij suc-

ces: een Spreeuw werd in Nederland en een andere in Noorwegen geschoten.

In het begin van deze eeuw werden de eerste landelijke ringcentrales opgericht: Duitsland (1903), Hongarije (1908), Groot-Brittannië (1909). Eerst waren er nogal wat twijfels over het nut van het ringen van vogels. In 1910 leverde Thienemann, leider van de Vogelwarte Rossitten, echter het bewijs dat het ringen van vogels de moeite waard was. Op grond van 35 terugmeldingen kon hij de trekweg van de Ooievaars uit Oost-Pruisen (tegenwoordig Oost-Polen en Litauen, USSR) naar zuidelijk Afrika beschrijven. In 1911 werden de eerste vogels in ons land geringd op initiatief van prof. E. D. van Oort, directeur van het Rijksmuseum van

Natuurlijke Historie te Leiden. Het ringonderzoek werd ruim 50 jaar vanuit dit museum gecoördineerd. Later werd de ringcentrale ondergebracht bij het Vogeltrekstation, een afdeling van het Instituut voor Oecologisch Onderzoek te Arnhem.

Vogels storen zich niet aan landsgrenzen, daarom is internationale samenwerking belangrijk. In 1963 werd EURING opgericht als overkoepelende organisatie van de bijna 30 Europese ringcentrales. Een belangrijke doelstelling van deze organisatie is de administratie van het ringonderzoek te standaardiseren. Zo worden in de meeste landen dezelfde kaartjes gebruikt om de ring- en vindgegevens van een teruggemelde vogel te vermelden (zie de afbeelding).

2.0 2.3 2.8 3.3

3.5 4.2 5.5

7.0 9.0

11 13

16

18

26

6047356

6047356

6047356

208877

208877

208877

79 021

79 021

79 021

526394

526394

526394

7015510

7015510

7015510

VOGELWARTEN
HIDDENSEE
DDR/TZP/IGDR

1 cm

Buitenlandse en versleten ringen en een voorbeeld van een „Leidse” ring, die vroeger gebruikt werd. De vijf ringen rechts zijn van boven naar beneden: een Finse ring met slijtage van onderen, een Russische („Moskwa”) ring met gedeeltelijk weggesleten inscriptie, een Nederlandse ring met weggesleten adres, een officieuze Zweedse ring van ene Olof Larsson en een zeer versleten ring waarvan alleen nog enkele cijfers duidelijk herkenbaar zijn. Foto: J. L. Mulder.

Typen ringen die in Nederland in gebruik zijn (afb. 1/2 ware grootte). De getallen geven de inwendige diameter in millimeters aan. Foto: J. L. Mulder

Hoe het ringen in zijn werk gaat

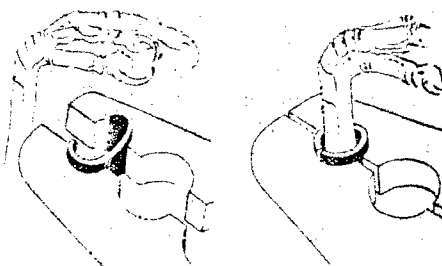
In ons land houden ruim 300 personen zich bezig met het ringen van vogels. Je zou deze „ringers” in drie groepen in kunnen delen:

- amateurs die vogels ringen voor het ringonderzoek in het algemeen, zonder dat ze zelf iets met de verzamelde gegevens doen.
- amateurs die vogels ringen in het kader van een bepaald onderzoek, soms in samenwerking met collega-ringers. Vaak hebben ze zich gespecialiseerd op één of enkele soorten.
- mensen die het ringen in het kader van hun beroep doen. Dit zijn meestal biologen, die vogels ringen voor een wetenschappelijk onderzoek.

De meeste ringers behoren tot de eerste categorie. Het zijn vaak heel enthousiaste medewerkers, die tijd nog moeite sparen. Zonder hun bijdrage zouden we nu lang niet zoveel weten over het doen en laten van vogels en vogeltrek in het bijzonder. Een deel van de ringers werkt samen in ringgroepen, meestal in de buurt van een gunstige vangplaats.

Alle ringers hebben een zogenaamde ringvergunning, afgegeven door het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk. De meeste vogels in ons land zijn immers beschermd, wat onder meer betekent dat het niet toegestaan is ze te vangen. Met deze ringvergunning mag men beschermde vogels vangen onder voorwaarde dat ze zo spoedig mogelijk worden geringd en daarna in vrijheid worden gesteld. Verder mag van de vergunning alleen gebruik worden gemaakt op terreinen „waarop de houder overigens daartoe is gerechtigd”, zoals dat in ambtelijke taal heet. Dit betekent dat de eigenaar of gebruiker van het terrein voor het ringen toestemming moet hebben verleend.

In ons land zijn 14 verschillende typen ringen in gebruik (zie foto). De ringen zijn in platgeslagen toestand afgebeeld. De kleinste maat heeft een doorsnede van 2 mm en een gewicht van slechts 0.04 gram (er gaan er dus 500 in een brief van 20 gram!). Ze zijn geschikt voor zeer kleine vogels zoals Tjiftjaf, Goudhaantje en Winterkoning. De grootste ringen meten inwendig 26 mm, wegen 9.1 gram en zijn bestemd voor zwanen. Voor elke soort is de passende ringmaat voorgeschreven. Mits de ring goed gesloten is, heeft de vogel er geen last van. Vogels wennen even snel aan een ring, als wij aan kleding, ringen, bril of horloge. Bovendien is het gewicht van de ring slechts een fractie van

De ring wordt met een ringtang om de poot gedaan, een kwartslag gedraaid en nog eens stevig aangedrukt. (Overgenomen uit „Bird Ringing”).

de schommelingen waaraan het lichaamsgewicht van vogels onderhevig is: een Merel krijgt een ring van 0.4 gram, terwijl zijn eigen gewicht kan variëren van 80 tot 150 gram. Voor IJsvogel en Gierzwaluw zijn er speciale smalle ringen omdat ze zulke korte pootjes hebben (op de afbeelding ringmaat „3,5”).

De ringen worden om de poot gedaan („aangelegd” in ringerstaal) met een speciale tang (zie tekening). Het is belangrijk dat de ringen zorgvuldig worden gesloten, omdat ze anders gemakkelijk achter touw of zeewier kunnen blijven haken.

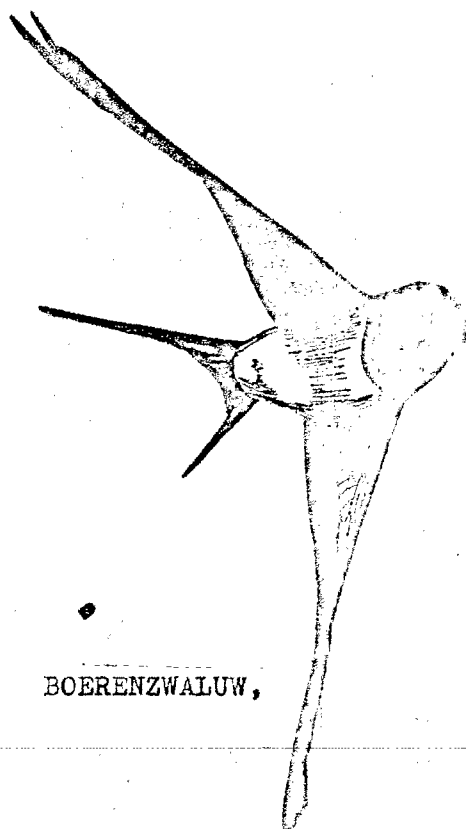
De inscriptie op de ringen bestaat uit een adres en een uniek nummer. De tekst op de Nederlandse ringen luidt: „Vogeltrekstation Arnhem Holland”, op de kleinere ringen afgekort tot „Arnhem VT Holland”. Deze tekst is voldoende als adres voor de postrijen, hoewel het een keer is voorgekomen dat een brief met de adressering „B-193915 Arnhem-VT Holland” in de gevangenis terecht kwam! Het nummer op de ring is erg belangrijk, omdat daarmee de identiteit van de vogel kan worden vastgesteld. In ons land bestaat het uit een letter en vijf of zes cijfers of een getal van zeven cijfers. Omdat de ringen in een doorlopende reeks genummerd zijn, komt elk getal slechts één maal voor. De tekst op de ringen maakt het meestal gemakkelijk om het land van herkomst vast te stellen.

De kleine ringen zijn vervaardigd van puur aluminium. Voor de grotere ringen wordt gebruik gemaakt van een legering van aluminium met 2% magnesium, waardoor ze harder en minder onderhevig aan slijtage zijn. De slijtage kan soms ernstig zijn en leiden tot verlies van de ring. Vooral voor soorten die een hoge leeftijd bereiken is gebruik van duurzamer materiaal (bijv. staal) aan te bevelen, maar dit is wel veel duurder. Een onverwacht nadeel van stalen ringen is echter dat ze zo hard zijn, dat vinders ze niet van de poot af kunnen krijgen en ze dan maar laten liggen! Soms wordt voor specialistisch onderzoek ook gebruik gemaakt van gekleurde ringen, halsbanden (vaak met grote cijfers) of vleugelmerken, die het mo-

gelijk maken een vogel in het veld individueel te herkennen, zonder de vogel te hoeven vangen. Dergelijke merkmethodes zijn natuurlijk alleen verantwoord en zinvol als de vogel er geen last van heeft.

Om vogels te kunnen ringen is het noodzakelijk om ze te vangen. Voor het ringen van jonge vogels of beter gezegd „nog niet vliegvlugge vogels” wordt het nest opgezocht of de jongen met de hand gevangen. Uiterste voorzichtigheid is geboden om verstoring te voorkomen en dit ringwerk vereist dan ook veel kennis van zaken. Voor het ringen van volgroeide vogels moet men gebruik maken van een vangmiddel. We onderscheiden niet-automatische en automatische methodes. Bij niet-automatische vangmiddelen is de ringer actief bij de vangst betrokken: een net wordt over de vogel heengetrokken, een klepje van een kooi wordt dichtgehaald e.d. Van de automatische vangmiddelen zijn de mistnetten het belangrijkste. Dit zijn netten van ragfijn materiaal, die vertikaal opgesteld worden en tegen een achtergrond vrijwel onzichtbaar zijn.

Door deze onzichtbaarheid vliegen vogels er tegen aan en worden gevangen in een ruime zak, die wordt gevormd door het net onder één van de horizontale spanlijnen. De vogels kunnen door een ervaren ringer in enkele ogenblikken bevrijd worden.

BOERENZWALUW,

trekker naar Centraal- en zuidelijk Afrika.

zonder ze ook maar een veer te krenken. Dit vereist natuurlijk een zekere handigheid, die men niet een, twee, drie onder de knie heeft. Voor aspirant-ringers is dan ook een degelijke opleiding vereist. Het mistnet is een uitermate efficiënt vangmiddel en het merendeel van de zangvogels en veel steltlopers worden hiermee gevangen. Helaas is dit vangmiddel ook in gebruik bij klandestiene vogelvangers en het is dan ook toe te juichen dat het verkopen en bezit van deze netten verboden zal worden (het bij zich hebben in 't veld is al verboden).

Hoe voorzichtig men ook te werk gaat, bij het vangen van vogels vallen soms slachtoffers. Dat het gebeurt is een onplezierige zaak en er zijn dan ook strenge regels waar de ringer zich aan dient te houden. Zo moeten mistnetten tenminste elk half uur gecontroleerd worden en behoort de ringer op voor 't publiek opengestelde terreinen in de buurt van de netten te blijven. Het aantal slachtoffers is afhankelijk van het vangmiddel en de soorten die men vangt en ligt gewoonlijk ver onder de 1%. Men moet hierbij wel bedenken dat bij iedere menselijke activiteit waar vogels bij betrokken zijn, slachtoffers vallen. Zelfs het feit dat men naar vogels kijkt, kan al schadelijk zijn.

Van iedere geringde vogel moet de ringer opgave doen aan het Vogeltrekstation onder vermelding van soort, ringnummer, datum, ringplaats en indien mogelijk geslacht en leeftijd. De ringcentrale van het Vogeltrekstation heeft een archief met de gegevens van alle in ons land geringde vogels. Dat zijn er (t/m 1976) om precies te zijn: 3.292.331. Soms is het bepalen van eventuele bijzonderheden zoals geslacht en leeftijd gemakkelijk: een Merel die geheel zwart is en een gele snavel heeft is een mannetje. Maar vaak liggen de zaken niet zo eenvoudig. Daarom zijn er voor ringers speciale determinatieboekjes die uitkomst bieden. Omdat men de vogel in handen heeft, kan men ook gegevens verzamelen betreffende vleugellengte, gewicht, rui e.d., maar dat heeft alleen zin als men met deze gegevens ook wat van plan is. Deze gegevens vormen een uitermate waardevol „bijproduct" van het ringwerk, waarvan we al veel hebben geleerd en die op andere wijze veel moeilijker te verkrijgen zijn.

Terugmeldingen

Als een geringde vogel elders wordt teruggevonden en wordt gemeld bij de ringcentrale noemen we het een terugmelding. Dat kan binnen één dag zijn, of na vele jaren; vlakbij de ringplaats of duizenden kilometers er

vandaan. „Snelle" terugmeldingen zijn soms erg interessant omdat ze ons kunnen laten zien welke afstanden een vogel in een dag kan afleggen. Zo werd een Tuinfluiter, geringd op 31 augustus 1975 in Zuid-Noorwegen, precies één dag later teruggevangen op Rottumeroog: een afstand van hemelsbreed 600 km! Als het Vogeltrekstation bericht krijgt van de vondst van een geringde vogel, worden de ringgegevens (o.a. waar en wanneer is de vogel geringd?) in het archief opgezocht. Betreft het een buitenlandse ring, dan wordt de desbetreffende ringcentrale ingelicht, die op haar beurt het Vogeltrekstation laat weten waar en wanneer de vogel geringd werd. Daarna worden alle gegevens uitgetypt op een terugmeldingskaartje, waarvan zowel de vinder als de ringer een kopie ontvangen. Bovendien worden alle gegevens vastgelegd op ponskaarten voor automatische verwerking per computer. Per jaar behandelt het Vogeltrekstation op deze wijze ongeveer 5000 terugmeldingen, waar nog 1000 terugmeldingen bij komen van buitenlandse ringen in ons land.

Jaarlijks worden nu ongeveer 200.000 vogels in ons land geringd, waarvan ongeveer 60.000 als nestjongen. Om een indruk te geven van de aantallen die geringd zijn (t/m 1975) en teruggemeld worden, zijn in bijgaande tabel de gegevens van 25 bekende soorten opgenomen. Spreeuwen zijn vanuit de meest geringde soort met ruim 400.000 exemplaren, gevolgd door Koolmees, Vink en Boerenzwaluw op de tweede, derde en vierde plaats. Wat betreft het aantal terugmeldingen staat de Spreeuw eveneens

aan de top met bijna 8000, gevolgd door Wilde Eend, Kokmeeuw, Wintertaling en Zilvermeeuw met respectievelijk 7000, 6500, 6400 en 5600 terugmeldingen. Dan volgt er een hele tijd niets, 15 soorten liggen tussen de 1000 en 3000 en 22 tussen de 500 en 1000 terugmeldingen. Als we bedenken dat voor een bewering al gauw 500 terugmeldingen nodig zijn, is het duidelijk dat we meer terugmeldingen kunnen gebruiken. Dit betreft vooral schaarse en moeilijk te vangen soorten, waaronder veel steltlopers en zangvogels.

Het terugmeldingspercentage, dat is het aantal terugmeldingen per 100 geringde exemplaren, varieert van 0.2% (diverse soorten kleine zangvogels) tot 35% (Grauwe Gans). De oorzaken van deze verschillen zijn meestal duidelijk: grote vogels worden gemakkelijker gevonden dan kleintjes, soorten die in tuinen voorkomen gemakkelijker dan rietvogels, jachtvogels hebben een grotere kans om in mensenhanden terecht te komen dan niet bejaagde soorten, enzovoorts. De percentages in de tabel zullen overigens in werkelijkheid iets hoger liggen, omdat vooral van vogels die de laatste jaren geringd werden nog terugmeldingen te verwachten zijn.

De tijdsduur tussen het ringen en vinden van de vogels geeft een idee van de leeftijden die bereikt kunnen worden. Van de meeste soorten zijn overigens in het buitenland oudere exemplaren bekend, b.v. een Britse Visdief van 25 jaar en een Britse Boerenzwaluw van 16 jaar. We moeten hierbij wel bedenken dat maar heel weinig vogels zo oud worden. De gemiddelde leeftijd ligt veel lager en

RING	Arnhem S 357.214	RING	Stockholm S.058.704
VOGELSOORT	Koolmees Parus major	VOGELSOORT	Turdus Turdus coturnix
VERSLACHT LEEFTIJD	3 na te kalenderjaar	VERSLACHT LEEFTIJD	3 na te kalenderjaar
GERINGD	17-01-1970 Ede 30.000 Nieuw-Weert 50.000 N 19.25 0	GERINGD	20-07-1966 OTTENBY 31land Dweden 50.000 N 19.25 0
GEVONDEN	14-07-1971 HOLSTEDT 30.000 Polen 50.000 N 19.25 0	GEVONDEN	14-07-1971 TOSTERDERSDILA 30.000 Nieuw-Weert 50.000 N 19.25 0
BIJZONDER MERKEN	Gewoonlijk, nieuwe ring, Janssen HA 160.175 Koolmees d	BIJZONDER MERKEN	
RINGER	A. Stel	RINGER	...
VINDER	Via Poolse ringcentrale	VINDER	...

Wilt U de gegevens vergelijken met Uw eigen aantallen, dan kan U de gegevens van de ringer vergelijken met de gegevens van de vinder.

Wilt U de gegevens vergelijken met Uw eigen aantallen, dan kan U de gegevens van de ringer vergelijken met de gegevens van de vinder.

Alle terugmeldingen worden uitgetypt op kaartjes, waarvan vinder en ringer een kopie ontvangen.

soort	ringmaat	aantal geringd. x 1000	terugmeldings- percentage	oudste vogel (jaren)
Blauwe Reiger	13	12	14	22
Kolgans	13	12	18	13
Wintertaling	7	37	17	14
Torenvalk	7	18	14	12
Waterhoen	9	14	4,1	7
Scholekster	9	25	5	29
Kievit	5,5	69	3,7	22
Grutto	7	18	2,7	10
Bonte Strandloper	3,3	13	0,9	10
Zilvermeeuw	9	49	10	32
Kokmeeuw	7	143	4,2	30
Visdief	4,2	56	1,3	11
Houtduif	9	8	9	11
Kerkuil	9	2	24	18
Veldleeuwerik	2,8	25	0,4	6
Boerenzwaluw	2,3	161	0,4	6
Koolmees	2,3	204	1,0	8
Roodborst	2,3	39	0,8	4
Merel	4,2	90	2,5	13
Kleine Karekiet	2,3	68	0,4	8
Fitis	2,0	42	0,3	4
Bonte Vliegenvanger	2,3	59	1,4	7
Graspieper	2,3	50	0,5	5
Spreeuw	4,2	408	4,2	19
Vink	2,8	166	0,8	14

is voor kleine zangvogels niet hoger dan 1 à 2 jaar.

Het meest fascinerende aspect van terugmeldingen is wellicht hetgeen ze ons leren over de trek- en zwervbewegingen van vogels. Zo weten we van veel van onze broedvogels vrij nauwkeurig waar ze de winter doorbrengen. Onze Kieviten doen dat in ZW Frankrijk, Spanje, Portugal tot in Marokko. Grutto's zoeken het vaak verder weg: West Afrika vooral in Senegal en Marokko. Visdieven overwinteren nog iets verder: kusten van Senegal tot Ghana. Zanglijsters brengen de winter door in West-Europa tot in Spanje, terwijl een gedeelte in eigen land blijft. Daarentegen weten we van de kleine zangertjes maar bar weinig: Tjiftjaffen en Zwartkoppen zitten 's winters vooral in Spanje en Marokko, maar de terugmeldingen van soorten die waarschijnlijk in Midden-Afrika overwinteren zijn schaars. Door de lage bevolkingsdichtheid en de geringe ontwikkeling van de bevolking is de kans dat een geringde vogel gevonden en gemeld wordt immers erg klein. Toch zijn er enkele spectaculaire vondsten, bijv. een Tuinfluiter die op 2 oktober 1973 op Texel geringd werd en in januari 1974 werd gevonden in Zaïre: 6640 km van de ringplaats! Dergelijke Afrika-gangers leveren geweldige prestaties, vooral als we bedenken dat sommige de reis meerdere malen maken. Voor een 16-jarige Boerenzwaluw is eens uitgerekend dat deze tenminste 320.000 km moet hebben afgelegd.

Andere vogels bezoeken ons 's winters en de terugmeldingen vertellen ons waar ze vandaan komen. Smienten en Rietganzen komen uit Noord-Rusland en Siberië. Goudplevierers komen eveneens uit Noord-Rusland, maar er zijn ook enkele

terugmeldingen uit Skandinavië en IJsland. Kokmeeuwen die 's winters onze steden bevolken, hebben hun broedplaatsen voornamelijk rond de Oostzee: Baltische Staten, Polen, Zweden en Denemarken. In maart vertrekken ze uit ons land, maar daar merken we weinig van omdat intussen onze eigen broedvogels terugkeren uit Engeland en Frankrijk. Kramsvogels komen uit geheel Skandinavië naar onze streken. Spreeuwen zijn vooral afkomstig uit Europa's Rusland, terwijl ook een gedeelte van onze „eigen“ vogels bij ons overwintert.

Dit waren alle voorbeelden van min of meer uitgesproken trekvogels. Heel wat soorten zwerven echter alleen wat rond, vooral na afloop van het broedseizoen. Het duidelijkste voorbeeld is misschien wel de Torenvalk waarvan het merendeel binnen onze landsgrenzen blijft: terugmeldingen uit het buitenland komen uit bijna alle richtingen: Engeland, Frankrijk, Duitsland en Zweden. Enkelingen komen zelfs tot in Noord-Afrika en er is een terugmelding van IJsland. Onbekend is echter of deze verre zwervers weer terugkomen naar hun geboorteland.

De vinders vermelden vaak onder welke omstandigheden de vogels werden gevonden. De vindomstandigheden kunnen zeer verschillend van aard zijn bijv.: dood gevonden, geschoten, ring gevonden in braakbal, verkeersslachtoffer, gecontroleerd (= gevangen en losgelaten door een ringer). Meer curieus zijn: „gepakt door leeuw in Artis“ (Blauwe Reiger) en „kwam keuken binnen, vloog tegen raam en verdronk in schaal met vla“ (Pimpelmees).

Terugmeldingen kunnen ons verder leren langs welke routes vogels trekken, wanneer ze dat doen, of er ver-

schillen zijn tussen mannetjes en vrouwtjes / ouden en jongen, in hoe verre ze trouw zijn aan een bepaald broed- of overwinteringsgebied. De laatste tientallen jaren worden terugmeldingen behalve voor onderzoek naar trekgewoontes ook steeds meer gebruikt om de leeftijdsopbouw en de jaarlijkse sterfte van populaties te berekenen.

Waarom vogels ringen?

Uit het voorafgaande blijkt al wat men te weten kan komen door het ringen van vogels. Puntsgewijs kunnen we het doel van het ringonderzoek als volgt samenvatten:

- * het nauwkeurig in kaart brengen van de overwinteringsgebieden van broedpopulaties en omgekeerd: van de broedgebieden van overwinterende vogels.

- * het beschrijven in plaats en tijd van de routes die trekvogels volgen, en het aanwijzen van bepaalde pleisterplaatsen voor iedere soort.

- * het beschrijven van de verplaatsingen van minder uitgesproken trekvogels, invasie- en standvogels, en de factoren die dergelijke verplaatsingen beïnvloeden.

- * het berekenen van de gemiddelde leeftijd en jaarlijkse sterfte van iedere populatie.

- * het in de gaten houden van aantalschommelingen in populaties door middel van de aantallen die jaarlijks geringd worden. Hoewel een grove methode, is gebleken dat achteruitgang of vooruitgang van soorten eerder wordt opgemerkt door ringers dan door veldwaarnemers.

- * het opmerken van hoge sterfte door bijvoorbeeld een strenge winter, een olieramp of vergiftiging uit de aantallen teruggemelde vogels.

Bovendien kunnen door ringers veel gegevens worden verzameld over broedbiologie, gewicht, rui, parasieten, determinatiekenmerken en dergelijke, doordat ze nesten bezoeken en veel vogels in handen krijgen. In enkele landen wordt dergelijk onderzoek landelijk gecoördineerd (o.a. Groot-Brittannië), maar in ons land is er geen organisatie die zich daarmee bezighoudt.

Soms hoort men wel eens beweren dat er teveel vogels worden geringd. Dit is echter moeilijk vol te houden als men weet dat bij de meeste soorten het terugmeldingspercentage zo laag is, dat we van veel soorten nog maar bitter weinig gegevens hebben. Bovendien blijkt bij elke bewerking weer dat men nooit „voldoende“ terugmeldingen van een bepaalde soort heeft. Immers naarmate men over meer terugmeldingen beschikt, kan men betrouwbaarder conclusies trekken en dieper op de zaken ingaan.

Naast het wetenschappelijk belang van het ringonderzoek, hebben de genoemde gegevens ook praktisch nut, bijvoorbeeld voor het natuurbeheer. Immers natuurbeheer en vogelbescherming in het bijzonder zijn ondenkbaar zonder gedegen kennis van de levenswijze van de te beschermen soorten. Het ringonderzoek levert een belangrijke bijdrage tot deze kennis en dit kunnen we met enkele voorbeelden illustreren.

Bergeenden ruien massaal op het Grosser Knechtsand in de Duitse Waddenzee. Uit ringonderzoek is gebleken dat deze vogels afkomstig zijn uit geheel NW Europa van Engeland tot en met Denemarken. In het verleden werd de ruiplaats nogal verstoord door militaire oefeningen, wat een ernstige bedreiging vormde voor de NW Europese Bergeendenstand. Helaas wordt deze plek nu ernstig door industriële uitbreidingen bedreigd.

Behalve in ons land overwinteren **Brandganzen** ook in Groot-Brittannië en wel op 3 plaatsen. Ringonderzoek heeft aangetoond dat de Groenlandse broedvogels in Noord-Ierland en op de Hebriden overwinteren en de vogels van Spitsbergen in Noord-Engeland; tussen deze beide groepen bestaat vrijwel geen uitwisseling. Als de jacht op deze soort geopend zou zijn, zouden de vogels van Spitsbergen onevenredig hard worden getroffen, omdat vooral op de pleisterplaats in Noord-Engeland gejaagd zou worden (dichtbij grote steden).

Uit ringgegevens kon onlangs worden afgeleid dat het broedseizoen van de Kievit in de loop van deze eeuw met een halve maand vervroegd is. Dit betekent dat er steeds langer in het broedseizoen naar Kievitseieren wordt gezocht, omdat de sluitingsdatum niet veranderd is.

De Waddenzee is een belangrijke pleisterplaats voor zeer grote aantallen steltlopers. Uit ringonderzoek is gebleken dat de broedgebieden van deze steltlopers zijn gelegen in Noord-Europa en Siberië, voor sommige soorten ook in Groenland en Noord-Canada. Verder is een opvallende plaatstrouw aan het licht gekomen (exemplaren die het ene jaar op Vlieland pleisteren, zullen het volgende jaar terugkeren naar Vlieland en niet bijvoorbeeld naar Schiermonnikoog) en veel soorten blijken er de rui door te maken. Deze feiten tonen aan dat zelfs gedeeltelijke aantasting van de Waddenzee een ernstige bedreiging voor deze soorten vormt, temeer daar is berekend dat van enkele soorten een groot deel van de wereldpopulatie korte of langere tijd in de Waddenzee verblijft. In de vijftiger en begin zestiger jaren werd een intensieve bestrijdingscam-

pagne van **Zilvermeeuwen** in de broedkolonies uitgevoerd. Dit werd gedaan omdat men meende dat deze soort een bedreiging voor andere vogels was (naar aanleiding van waargenomen roverijen van eieren en van jongen van andere vogels). Op Vlieland werden in 10 jaar 13.000 Zilvermeeuwen (broedvogels) gedood en kwamen er vrijwel geen jongen groot, maar desondanks nam het aantal broedparen niet af. Door middel van ringgegevens kon later waarschijnlijk worden gemaakt, dat dit kwam door aanvoer (z.g. immigratie) van broedvogels uit andere kolonies. Dergelijke bestrijdingscampagnes hebben dus weinig effect.

Onder meer uit het aantal geringde exemplaren werd in 1969 een sterke achteruitgang van de **Grasmus** vastgesteld. Na 1969 bleef de stand laag, hoewel het de laatste jaren weer iets beter schijnt te gaan. Deze achteruitgang vond in geheel West-Europa plaats terwijl het ook bij enkele andere soorten werd vastgesteld o.a. Gekraagde Roodstaart en Rietzanger. Een diepgaand onderzoek, waarbij ook ringgegevens betrokken werden, heeft waarschijnlijk gemaakt dat deze achteruitgang is veroorzaakt door de grote droogte in de Sahelzone (Midden-Afrika) waar deze soorten de winter doorbrengen.

Uit terugmeldingen blijkt dat vele soorten, die wij met veel zorg beschermen, op hun lange reis naar het zuiden en omgekeerd op grote schaal worden gedood door jagers en vogelvangers. Dit betreft allerlei soorten: Purperreigers, roofvogels, steltlopers, sterns en zangvogels. Uit de vele publikaties blijkt wel dat rond de Middellandse Zee ieder jaar een massale slachting plaatsvindt.

Terugmeldingen hebben aangetoond van welk uiteengelegen gebieden onze vogels gebruik maken en het is dus duidelijk dat vogelbescherming een internationale aangelegenheid moet zijn.

Wat kunt u doen?

Een belangrijke schakel in het ringonderzoek zijn de talloze mensen die geringde vogels vinden. Wij hopen dan ook dat ieder zijn ringvondsten meldt aan de afdeling Vogeltrekstation van het Instituut voor Oecologisch Onderzoek; ook vondsten van buitenlandse ringen worden door het Vogeltrekstation behandeld. Dit geldt niet voor ringen van postduiven en ontsnapte kooivogels.

De volgende gegevens zijn belangrijk: het ringnummer (en als het geen Nederlandse ring is ook het adres), vinddatum, vindplaats en een omschrijving van de vindomstandigheden.

Indien mogelijk ook gaarne opgave van de soort. Om het fout aflezen van het ringnummer te voorkomen verzoekt men de ring steeds mee te zenden. Dit kan het best gebeuren door de ring plat te slaan en vast te plakken met plakband. Men kan de ring desgewenst weer terugkrijgen. Vermeld wel het ringnummer in de brief omdat het nogal eens voorkomt dat de ring onderweg uit de envelop valt. Na verloop van tijd krijgt u bericht waar en wanneer de vogel werd geringd (vergeet niet uw adres in de brief te vermelden). Het adres van het Vogeltrekstation is:

Kemperbergerweg 67, 6816 RM Arnhem (tel. 085-432841).

Het kan voorkomen dat u een ringer tijdens het ringwerk in het veld tegenkomt. Vraag de ringer wat er gebeurt en probeer in geen geval gevangen vogels zelf te bevrijden. De ringer controleert de mistnetten regelmatig en hij haalt de gevangen vogels er snel uit. Het is het beste niet in de buurt van de netten te komen om te voorkomen dat de vogels onnodig onrustig worden. Bedenk dat de ringer bij veel vogels zijn handen vol heeft aan het bevrijden en ringen van de vogels zodat hij weinig tijd heeft om een praatje te maken. Twijfelt u er aan of het vangen wel legaal gebeurt (alle ringers kunnen hun vergunning tonen), ga dan niet voor eigen rechter spelen maar haal de politie erbij.

De gegevens voor dit artikel werden geput uit diverse boeken en tijdschriftartikelen. Veel informatie werd ontleend aan de gids „Bird Ringing“ geschreven door C. J. Mead uitgegeven door de British Trust for Ornithology.

Met dank aan de staf van het Vogeltrekstation, Joop Buker en Marian Verdonk voor het verstrekken van gegevens en verbeteringen in de tekst.

Op de volgende bladzijde ziet U een kopie van de formulieren die door het Vogeltrekstation gebruikt worden om geringde vogels te melden. De bladzijde daarop laat enkele resultaten zien van het ringonderzoek.

FORMULIER VOOR HET MELDEN VAN EEN GERINGDE VOGEL

Ook voor buitenlandse ringen

Als de vogel dood is verzoeken wij U de ring open te buigen en hiernaast met plakband te bevestigen.

bevestig H ER de ring

WAT STAAT ER OP DE RING?	
VINDDATUM + JAARTAL	
VINDPLAATS (NAAM van stad, wijk, dorp, gehucht, polder, enz.)	
zonodig invullen →	liggend op km ten van.....
PROVINCIE	noorden zuiden oosten westen
VINDOMSTANDIGHEDEN van de vogel Hoe is de vogel aangetroffen? (levend - dood - ziek - gewond) Hoe lang schat u dat de vogel dood was op het moment, dat hij werd gevonden? Is de vogel vrijgelaten? Zo ja, waar en wanneer? Hoe werd de vogel bemachtigd? b.v. geschoten - gevangen - gevonden - gecontroleerd - enz. Wat is de oorzaak van zijn dood of verwonding?	
VOGELSOORT - GESLACHT - LEEFTIJD	
Heeft U de vogel zelf gezien?	Ja - Neen

Deze melding wordt opgegeven door:

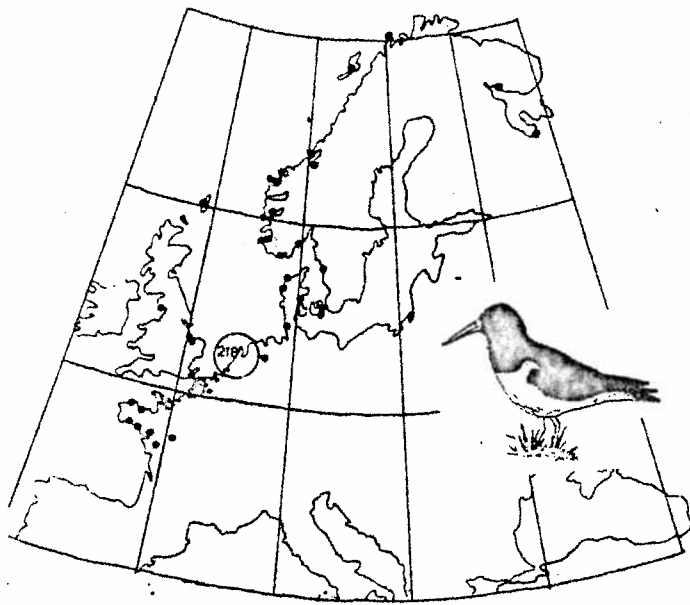
Inlichtingen over de vogel worden U toegezonden.
Andere belangstellenden dient U zelf te berichten.

Vogeltrekstation
Kemperbergerweg 67
6816 RM Arnhem

Zend mij nieuwe formulieren

..... portvrije enveloppen

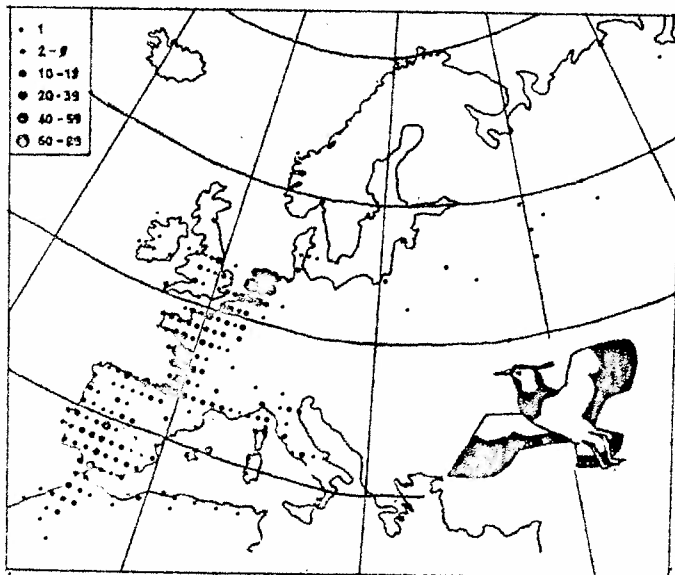
10000-0980

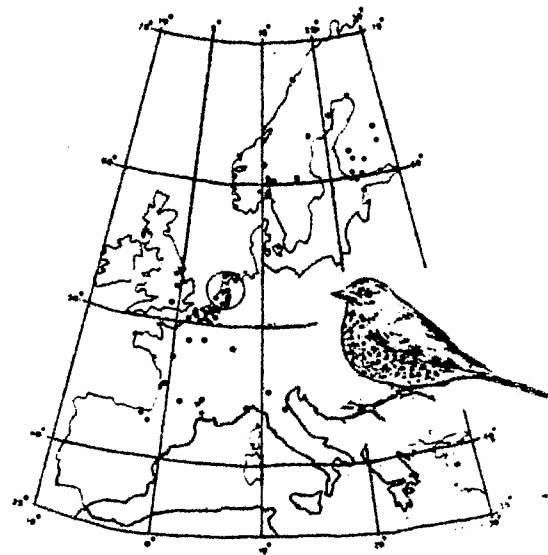
Terugmeldingsplaatsen van Scholeksters, die in Nederland zijn geringd tijdens de herfsttrek en tijdens de voorjaarstrek.

Vindplaatsen van Roodborstjes, die 's zomers in Nederland wonen.

Hier gaan de Kieviten heen, die in Nederland zijn geboren.

Kramsvogels broeden in Noord-Europa. In de herfst trekken ze naar het zuiden. Hier zie je waar de Kramsvogels terecht komen, die in de herfst en de winter in Nederland zijn geringd.

TERUGMELDINGEN STOOTVOGELS

In dit verslag ziet U de terugmeldingen van stootvogels die door "onze" ringer Henk v. Westerloo in de omgeving van Uden geringd zijn.

In de periode van 1977 - 1982 zijn 12 terugmeldingen ontvangen van torenvalk, sperwer, buizerd, en havik.

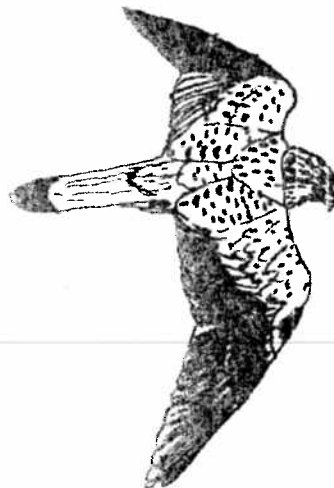
Gegevens verstrekt door Vogeltrekstation Arnhem.

TORENVALK

Leeftijd:	nestjong	nestjong
Ringdatum:	17 06 1977	09 06 1978
Ringplaats:	Zeeland, Noord Brabant Nederland 51.42 N 05.40 E	Boekel, Noord Brabant Nederland 51.36 N 05.41 E
Vinddatum:	01 01 1982	29 11 1981
Vindplaats:	Veghel, Noord Brabant Nederland 51.37 N 05.32 E	Arnhem Zuid, Gelderland Nederland 51.57 N 05.52 E
Vind- gegevens:	ziek of gewond verhongerd	dood, vers verkeersslachtoffer

Leeftijd:	nestjong	nestjong
Ringdatum:	24 06 1978	06 07 1979
Ringplaats:	Zeeland, Noord Brabant Nederland 51.42 N 05.40 E	Odiliapeel, Noord Brabant Nederland 51.39 N 05.42 E
Vinddatum:	15 01 1979	10 11 1979
Vindplaats:	Le Busseau, Deux Sevres Frankrijk 46.35 N 00.36 W	Zuid Eyerland, Texel Nederland 53.07 N 04.49 E
Vind- gegevens:	dood draadslachtoffer	dood, vers verkeersslachtoffer

Leeftijd:	nestjong
Ringdatum:	14 06 1981
Ringplaats:	Volkel, Noord Brabant Nederland 51.38 N 05.40 E
Vinddatum:	20 12 1981
Vindplaats:	snelweg Hoevelaken Nederland 52.10 N 05.27 E
Vind- gegevens:	dood verkeersslachtoffer

SPERWER

Leeftijd:	nestjong	nestjong
Ringdatum:	17 06 1977	17 07 1980
Ringplaats:	Uden, Noord Brabant Nederland 51.40 N 05.38 E	Odiliapeel, Noord Brabant Nederland 51.39 N 05.42 E
Vinddatum:	18 06 1979	10 10 1980
Vindplaats:	heide Rosmalen Nederland 51.43 N 05.23 E	Bosche Broek, Den Bosch Nederland 51.41 N 05.19 E
Vind- gegevens:	ziek of gewond gevonden	dood, vers gevonden

BUIZERD

Leeftijd:	nestjong	nestjong
Ringdatum:	12 06 1978	08 06 1980
Ringplaats:	Langenboom, Noord Brabant Nederland 51.42 N 05.44 E	Wanroy, Noord Brabant Nederland 51.39 N 05.49 E
Vinddatum:	16 11 1978	23 08 1980
Vindplaats:	Vleuten...Harmelen Nederland 52.06 N 04.59 E	Bergen, Limburg Nederland 51.36 N 06.02 E
Vind- gegevens:	dood treinslachtoffer	dood gevonden

HAVIK

Leeftijd:	nestjong	nestjong
Ringdatum:	15 06 1979	02 06 1980
Ringplaats:	Nistelrode, Noord Brabant Nederland 51.42 N 05.34 E	Zeeland, Noord Brabant Nederland 51.42 N 05.40 E
Vinddatum:	17 11 1981	06 02 1981
Vindplaats:	zuiden vliegbasis Volkel Nederland 51.39 N 05.41 E	Hamont België 51.15 N 05.33 E
Vind- gegevens:	dood, niet vers gevonden	gekontroleerd per ongeluk gevangen

Deze laatste Havi: (ringnummer 7041518) van het vrouwelijke geslacht, werd 9 dagen later, dus op 15 02 1981 dood, vers gevonden in Neerpelt België, hemelsbreed 10 km van Hamont gelegen. Jammer!

LEEFTIJDOPBOUW

De gemm. leeftijd van de 5 torenvalken was 690 dagen;
de jongste was 123 en de oudste 1658 dagen.

De gemm. leeftijd van de 2 sperwers was 409 dagen;
de jongste was 86 en de oudste 732 dagen.

De gemm. leeftijd van de 2 buizerden was 118 dagen;
de jongste was 77 en de oudste 158 dagen.

De gemm. leeftijd van de 2 havikken was 573 dagen;
de jongste was 259 en de oudste 886 dagen.

GEMM. LEEFTIJD VAN ALLE 11 WAS 514 DAGEN.

AFSTANDEN

GEMM. AFSTAND VAN ALLE 11 WAS 110 KM.

De spreiding is zeer groot; de grootste afstanden waren Le Busseau hemelsbreed 712 km en Texel 174 km.

Kleinste afstand was die van Nistelrode naar Volkel, hemelsbreed 10 km.

Op bijgaande kaart staan de afstanden nog eens visueel aangegeven. Hieruit zijn weinig conclusies te trekken (aantal terugmeldingen is (gelukkig) te klein). Men ziet wel dat Torenvalken over grote afstanden trekken en sperwers dichtbij hun ringplaats blijven. Of dit voor de gehele populatie van de beide soorten betreft, valt te betwifelen.

In de Atlas van de Nederlandse Broedvogels staat over de Sperwer het volgende geschreven "hoofdzakelijk standvogel, maar de jongen kunnen in hun eerste winter over flinke afstanden trekken".

Over de Torenvalk staat het volgende "Een klein deel, voornamelijk jonge vogels, zwerft in de herfst alle richtingen uit, waardoor enkele exemplaren zelfs tot in Afrika terecht kunnen komen".

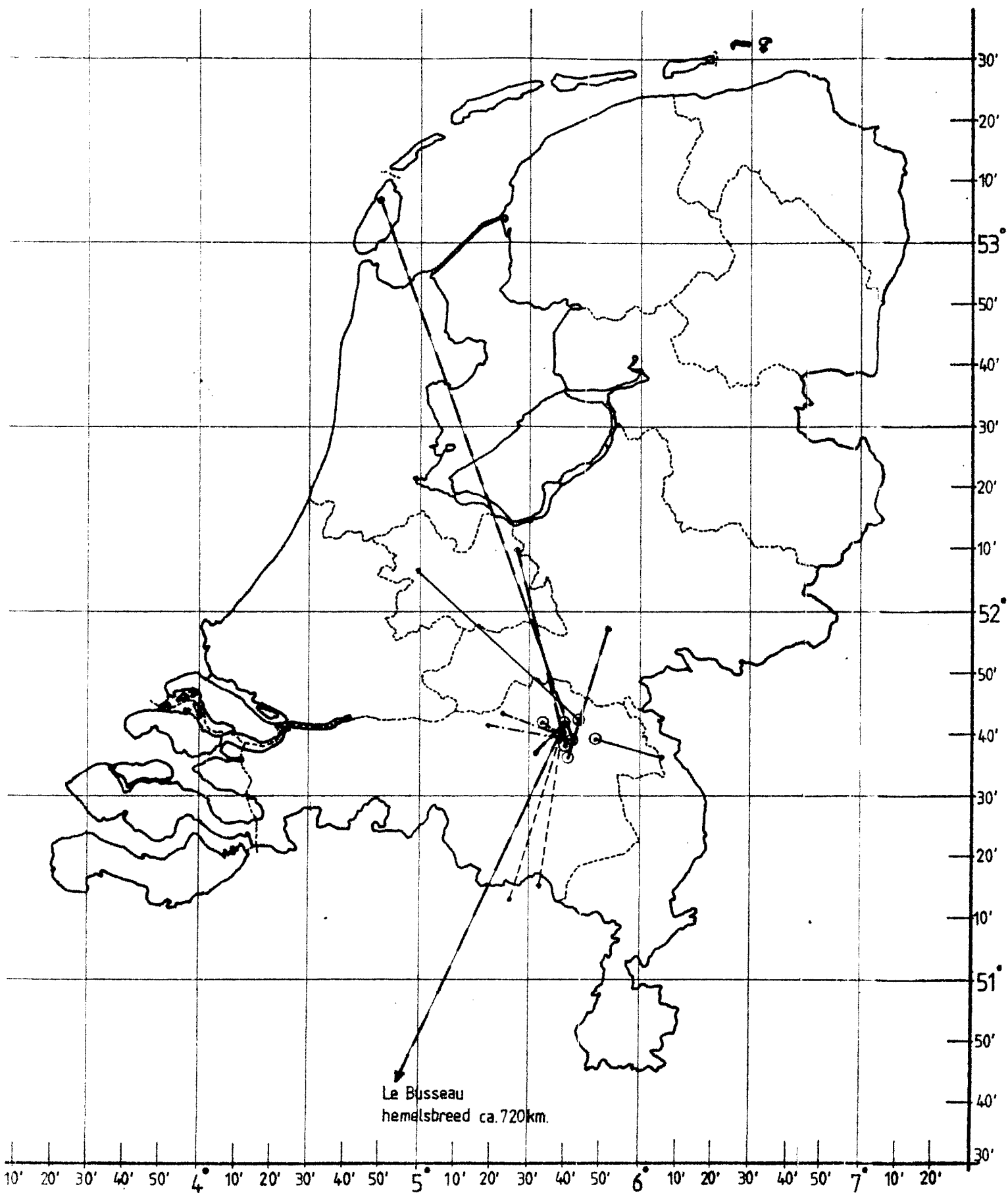
J W Hermans

Instituut voor
Oecologisch Onderzoek

P.S. Ring gevonden, laat het ons dan weten. Ik heb een aantal aanmeldingsformulieren + portovrije enveloppen.

Afd. VOGELTREKSTATION

6816 RM ARNHEM - HOLLAND - KEMPERBERGERWEG 67

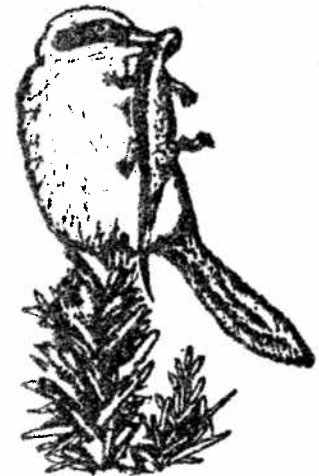

De fietsexcursie.

Op 1 november stond de vogelwacht weer bij de Maashorst, gewapend met uiteraard de fiets, verrekijker en een flinke portie traplust. Het begin parcours was moeilijk. De weg was richting ~~Maashorst~~ een modderpoel met kuilen en gaten. Al fietsend zagen we twee spechtensoorten n.l. de zwarte specht en de grote bonte specht. Allebei in golvende vlucht. Op de ~~Maashorst~~ zat het klapstuk van de morgen en wel een klapster. Een jaar geleden heeft men hem op dezelfde plaats ook waargenomen. Deze vogel leeft van insecten en hagedissen. Het is een solitair levende vogel, die van open landschappen houdt. Een kenmerkende gewoonte is het loeren naar een prooi vanuit toppen van bomen en struiken.

Andere waargenomen vogels van bos en heide waren: koelmees, pimpelmees, sijs, vink, geelgors, ekster, en vlaamse gaai.

De fietstroute ging verder door de Schaykse bossen langs de Heise Tip naar de Kleuter. In de Kleuter zwommen enkele futen. Een jong en een oud exemplaar. Het jong is te onderscheiden aan de licht grijze

Klaapekster met prooi.

kleur. De fietstocht werd voortgezet richting

Odiliapeel. Op een paal in het grasland zat een donkere buizerd met een witte borstvlak. Bij de buizerd is er veel variatie in kleur n.l. van donkerbruin tot spier wit. In Odiliapeel werden alle deelnemers (een groot aantal $\pm$ 25, houden zo !) op temperatuur gebracht door hete koffie of chocolade melk (Amelandse tijden). Deze vloeistof werd aangeboden door Wim Janssen (alsnog bedankt). Als laatste bezienswaardigheid stond Hemelrijk op het programma. Maar Hemelrijk was opdat moment niet rijk aan vogels maar wel aan oorverdovende crossers. Het enige wat er nog zat, waren enkele wilde eenden. Maar toch was het een gezellige en geslaagde morgen, die zeker voor herhaling vatbaar is. De organisatoren en fam. Janssen (i.v.m. de grote afwas) bedankt.

Klaas Koopmans.

OOST-BRABANT NIEUWS

NOTULEN VAN DE VERGADERING OP DI 9 FEBRUARI 1982

Aanwezig: A. van Asten, L. Poeters, A. van Dijk, H. v.d. Laarschot, S. Benders, W. Bankers, A. van Poppel, P. Heijnen.

Afwezig met bericht: L. Hilgers, K. Janssen, F. Neijts.

Agendapunt 1 (Bespreking notulen vorige vergadering)

Agendapunt 2 van vergadering op 17 dec 1981 wordt aangehouden.

Agendapunt 2 (Evaluatie wintertelling)

De Wintertelling is een groot succes geworden. VWG De Peel, VWG 's-Hertogenbosch, VWG Deurne, VW Uden, VWG Midden-Brabant en VWG Kempen hebben in totaal naar schatting zo'n 1400-1500 km² geteld, hetgeen bijvoorbeeld bijna 1000 Buizerden opleverde. De resultaten zullen in de Roodborsttapuit nr. 3 verschijnen. Vrijwel alle tellers waren goed over de telling te spreken, al moet gezegd worden dat het weer prima was. Sommigen vonden het tellen van de facultatieve soorten te veel moeite en ten koste van de roofvogeltelling gaan, anderen daarentegen waren juist zeer te spreken over het tellen van deze soorten. Er moet bij de tellers op aan gedrongen worden om te vermelden welke facultatieve soorten niet geteld zijn.

Hier en daar zijn enkele kleine wijzigingen nog wel mogelijk. Op een volgende vergadering zullen afspraken voor de winter 1982/83 gemaakt worden.

Agendapunt 3

Vóórgesteld werd, dat de vaste afgevaardigden autonoom (d.w.z. zonder overleg met de leden) besluiten kunnen nemen die op korte termijn spelen. Soms is deze termijn zo kort, dat er telefonisch overlegd zal moeten worden.

Op de volgende vergadering wordt over dit voorstel een besluit genomen.

Agendapunt 4 (Lidmaatschap VWG De Peel)

Omdat er nog geen ledenvergadering was geweest, kon de VWG De Peel nog niet meedelen of ze weer bij het Samenwerkingsverband komen.

Inmiddels is hun besluit genomen: tot ons grote genoegen kunnen we De Peel weer begroeten als 'lid' van het SWV.

Agendapunt 5 (Broedvogeltellingen 1982)

Alle aanwezige werkgroepen stonden positief tegenover het idee, om komend broedseizoen Wulp, Grutto, Tureluur (en Scholekster) te tellen.

Bijgesloten treft u een concept-handleiding aan. Opmerkingen e.d. hierop gaarne zo snel mogelijk aan mij doorgeven.

Agendapunt 6 (Brabant-nummer Vogeljaar)

Aangehouden.

Rondvraag

Koen Janssen deelde namens de VWG Deurne mee, dat ze niet meer bij het Samenwerkingsverband wilden blijven. "Op onze laatste vergadering hebben we nog gesproken over het lidmaatschap van SWV. Niemand voelde zich echter geroepen onze groep bij de vergaderingen te vertegenwoordigen. We zijn maar met 12 mensen en de helft daarvan is nog beginnend vogelaar. Het lijkt ons dan ook de beste oplossing voorlopig af te haken. Hopelijk kunnen we over enige tijd terugkomen op de nu genomen beslissing", aldus Koen.

Ad van Poppel maakte ons attent op een nationaal georganiseerde telling van steltlopers in het binnenland. Wellicht zijn er onder ons die zin hebben hieraan mee te werken. Het gaat vooral om de wat belangrijke gebieden. Informatie bij Ad.

De volgende vergadering is op dinsdag 23 maart 1982.

Samenwerkingsverband van Oost-Brabantse Vogelwerkgroepen
BROEDVOGELINVENTARISATIE VAN WULP, GRUTTO, TURELLOUR EN SCHOLEKSTER IN 1982

Inleiding

Na de broedvogelinventarisatie van Tafel- en Kuifzand in 1981 heeft het Samenwerkingsverband besloten dit jaar een viertal weidevogels - Wulp, Grutto, Turelloer en Scholekster - als broedvogels te gaan inventariseren.

Hiermee willen we inzicht verkrijgen in de talrijkheid en verspreiding van deze soorten. Bovendien kunnen we bij herhaling van de telling inzicht krijgen in aantalswijzigingen; de gegevens kunnen ook bruikbaar zijn bij natuurbescherming, vooral omdat van veel gebieden niets over deze soorten bekend is.

Welke gebieden tellen we?

Als er heidevelden in uw omgeving liggen, is het zinvol deze eerst te gaan tellen. Een aanzienlijk deel van Wulp en Turelloer zal hier huizen en in de meeste gevallen zijn heidevelden vrij makkelijk te tellen.

Daarnaast is het zeer wenselijk om zoveel mogelijk agrarisch gebied te tellen. Het enkele waarnemers is het mogelijk om vele duizenden hectare te inventariseren. Bovendien komt lang niet al het agrarisch gebied in aanmerking: de inventarisatie kan zich beperken tot grasland. Belangrijk hierbij is, dat we de Scholekster wel meetellen, maar dat we niet speciaal ervoor op pad moeten gaan omdat dan ook bijv. braakland in aanmerking komt! Met andere woorden: de inventarisatie is gericht op Wulp, Grutto en Turelloer; de Scholekster nemen we gewoon mee.

Het is aan te bevelen om vooraf op een kaart in te tekenen welke gebieden men wil onderzoeken. Houd ook goed bij welke gebieden men in de loop van het seizoen al bezocht heeft en op welke data. Dit is belangrijk om tijdig hiaten te signaleren.

Om een houvast te geven bij de gebiedskeuze kunnen enkele tips gegeven worden: heidevelden en aangrenzende graslanden (mits van toepassing), agrarisch gebied dat op korte termijn bedreigd wordt, agrarisch gebied dat (mogelijk) op lange termijn bedreigd wordt, overige agrarisch gebied.

Telmethode

Afhankelijk van het type gebied kan men voor verschillende wijzen van vervoer kiezen. Het beste resultaat bereikt men door met de fiets te gaan, terwijl plaatselijk stukken gelopen zullen moeten worden. Kijk regelmatig het gebied met een verrekijker grondig af, omdat niet alle broedvogels hun aanwezigheid duidelijk verraden. Kies een zodanige route uit, dat alles goed overzien kan worden. Ieder gebied moet in de gunstige tijd van het jaar tenminste 2-3 keer bezocht worden onder goede weersomstandigheden.

Wulp en Grutto kunnen vanaf eind maart tot eind mei geteld worden. Het gaat eerst om zingende en baltsende vogels, die een indicatie voor broeden vormen. Het is echter zinvol in mei-juni alarmerende paren te tellen als controle.

Wulp en Grutto trekken tot in mei door en vanaf half juni (soms eerder, vooral verstoorde broedvogels) gaan ze weer rondzweven, waarbij vaak groepsvorming optreedt. Houdt goed rekening met deze doortrekkers en rondzwevers!

Waarnemingen van niet-zingende, baltsende of alarmerende vogels kunnen een aanwijzing voor broeden zijn, maar controleer ze wel.

Broedvogels kunnen een groot voedselgebied hebben, waarbinnen op grote onderlinge afstand gezongen kan worden. Let hier op in verband met dubbeltellingen. Bovendien kunnen paren met jongen zich over een flinke afstand verplaatsen, hetgeen eveneens dubbeltellingen in de hand kan werken.

Turelloers kunnen het beste in de periode half april-half juni geteld worden, maar ook hier kunnen doortrekkers voor moeilijkheden zorgen. Daarom is het belangrijk het gebied waar mogelijk Turelloers broeden regelmatig te controleren. Waarnemingen van fel alarmerende vogels geven de beste aanwijzing dat ter plaatse

gebroed is. Ook Tureluurs hebben een groot voedselgebied en kunnen met de jongen flinke afstanden afleggen.

Scholeksters arriveren vaak begin maart al op hun broedplaatsen, maar in verband met doortrek moeten ze enkele keren in april-juni gecontroleerd worden. Aangezien Scholeksters soms paarsgewijs overzomeren, moet vooral gelet worden op alarmeren en voedselvluchten.

Samengevat kunnen de bezoeken het beste als volgt over het seizoen gespreid worden:

maart: aan het eind van deze maand eventueel 1 bezoek,
april: 1-2 bezoeken,
mei : 1, liefst 2, bezoeken (bijv. 1 begin en 1 eind van de maand),
juni : tot half juni liefst 1 bezoek.

Wat is een broedpaar

Hoe beoordelen we, of we een geregistreeerde vogel tot een broedpaar rekenen of niet? Hier is geen precieze leidraad voor te geven. We weten bijvoorbeeld niet hoe groot de invloed van doortrek, zwerven of overzomeren is op onze interpretatie van een broedpaar. Daarom moet gestreeft worden naar zoveel mogelijk registreringen van een paar en liefst ook naar het waarnemen van alarmeren of voedselvluchten.

Wat doorgeven

Teken de vastgestelde (mogelijke) broedparen in op een kaart met schaal 1 : 50.000 (in dichtbezette gebieden 1 : 25.000). Omdat het belangrijk is om te weten wat van ieder paar waargenomen is, is een formulier gemaakt waarop alle bijzonderheden vermeld kunnen worden. Het werkt als volgt:

de soorten worden op de kaart ingetekend met afkortingen: W = Wulp, G = Grutto, T = Tureluur, S = Scholekster.

Ieder (mogelijk) broedpaar krijgt nu een nummer door dit achter de afkorting te zetten. Voorbeeld: W3 of G11.

Op het formulier wordt dit nummer vermeld en voor ieder paar worden gegevens over de aard van de waarnemingen aangegeven. Voorbeeld:

<u>Soort</u>	<u>Paarnr.</u>	<u>Datum</u>	<u>Bijzonderheden</u>
Wulp	3	03-04	2 ex, waarvan 1 zingend
		30-04	1 ex zingend
		21-05	1 paar fel alarmerend
Grutto	11	11-04	1 paar baltsend
		30-04	1 paar aanwezig, 1 ex alarmerend
		21-05	niet waargenomen; mogelijk zelfde als G12

Wij als Vogelwacht Uden hebben in ons gebied niet zoveel broedparen van de te onderzoeken soorten. De Wulp als broedvogel gaat nog wel, Grutto hier en daar, maar Tureluur is als broedvogel in deze streken, naar ons weten, nog niet voorgekomen.

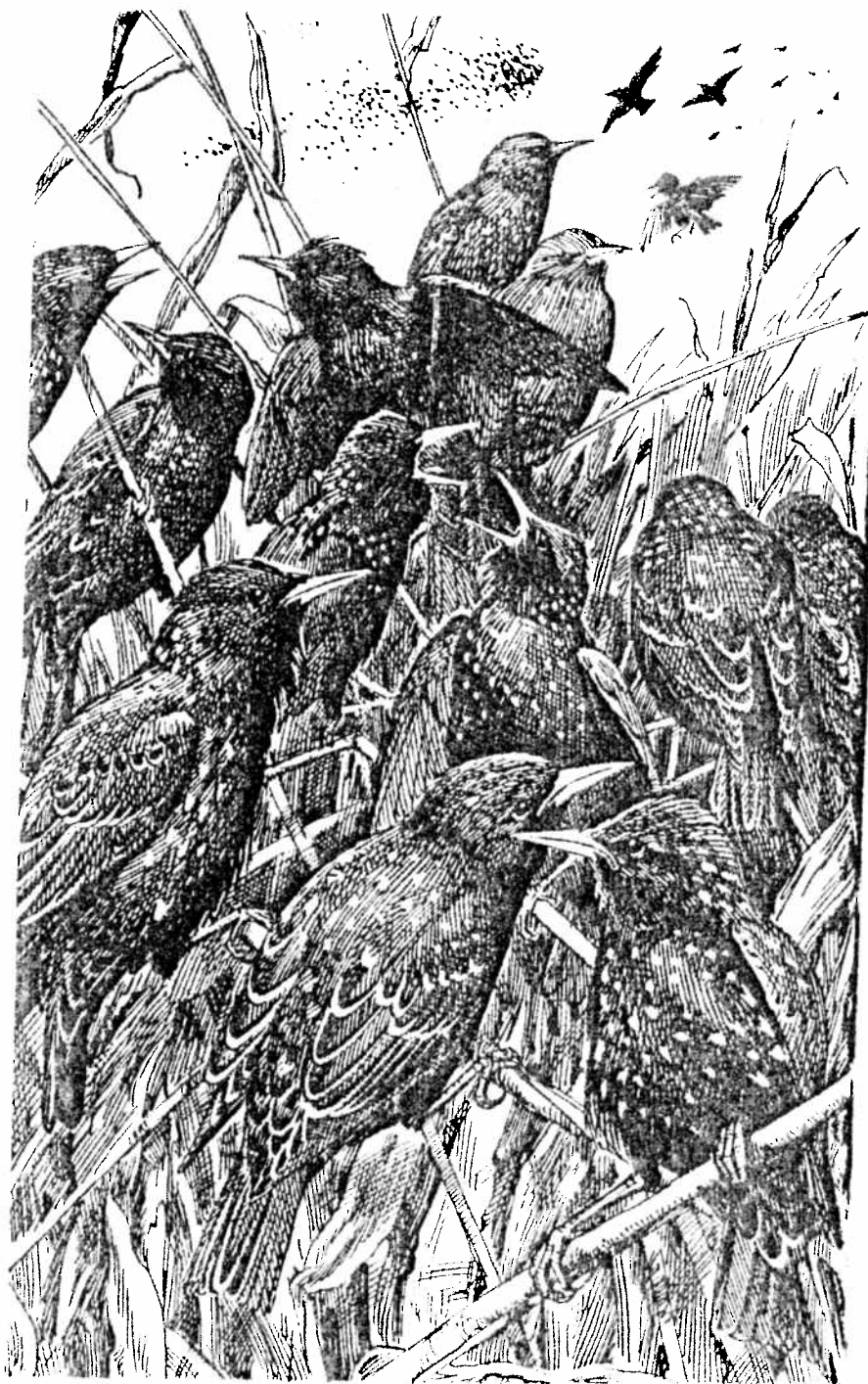
Uiteraard doen we aan deze telling mee, laat het een geslaagd onderzoek worden.

Als bijlage is bij dit nummer dan ook het telformulier bijgevoegd.

Dit formulier voor 10 juli 1982 afgeven aan of opsturen naar

Ad v. Dijk
Maatsestraat 33
Uden, tel: 04132 - 66650

GEVEDERDE ZONSVERDUISTERING...

Vlaktbij Odiliapeel langs de Oudedijk richting Mill verzamelen zich iedere avond duizenden spreeuwen. De vogels komen in grote massa's aanvliegen; de groep is zo groot dat de hemel bijna verduisterd wordt. De spreeuwen vliegen in grote groepen even rond, en duiken dan met z'n allen in een bosje om de nacht door te brengen. Vroeg in de ochtend gaan de spreeuwen weer massaal op pad.

Odiliapeel schijnt bij de spreeuwen bekend te zijn; ook vorig jaar was er zo'n „roestplaats”, zoals deze rustplek officieel genoemd wordt. Maar dit jaar zijn er aanzienlijk meer vogels. De vogelwacht schat het aantal op ver over de honderdduizend, maar volgens ooggetuigen moeten het er veel meer zijn. De zwermen spreeuwen trekken 's avonds veel bekijks; het is een typisch gedrag voor spreeuwen, aldus de vogelwachters. Ze brengen hier de tijd door in afwachting van iets warmer weer. Begin april verwacht men dat de zwerm verder naar het noorden trekt, naar Polen, Rusland, Finland, Zweden en Noorwegen.

Merkwaardig is dat de vogels vrijwel „sprakeloos” aan komen vliegen, maar als ze in de bomen zitten, barst een hels gekwetter los totdat de slaap toeslaat. Het is net alsof je in een pluimveebedrijf bent, ook al vanwege een gruwelijke stank. Onze fotograaf kon alleen onder bescherming van een paraplu een foto maken. Het was net alsof er een forse regenbui naar beneden kwam...het ding zat van boven tot beneden onder de vogelspetters.

◀ spreeuwen op een slaapplek

EXCURSIE VERDRONKEN LAND VAN SAEFTINGHE

Op 7 november 1982 hebben we een excursie naar het Verdronken land v. Saeftinghe. Om 11.00 uur moeten we in Hulst aanwezig zijn. Duur van de tocht 3 à 4 uur.

De kosten bedragen £5,00 per persoon(vervoer niet inbegrepen).

We komen hier later nog op terug. Hier volgt alvast een korte beschrijving van het gebied.

HET VERDRONKEN LAND VAN SAEFTINGHE.

Voor 1570 was het gebied zeer vruchtbaar polderland. Het was op de zee gewonnen door bedijkingen. De belangrijkste bestaansvormen waren landbouw en het zogenaamde moerneren. Dit was het winnen van turf, die in de ondergrond zeer veel voorkwam. Deze turf werd als brandstof gebruikt.

Er lagen 4 dorpjes in het gebied n.l. Saeftinghe, Namen, St.Laureins en Casuwele. Bij het dorp Saeftinghe was ook nog een kasteel gelegen. Tijdens de Allerheiligen-vloed van het jaar 1570 liep het grootste deel onder water. Vier jaar nadien sloeg de zee weer toe en reikte het "verdrongen land" tot bij Beveren, Verrebroek en St.-Gillis in België. Het dorp Saeftinghe en nog enkele andere stukken land bleven voorlopig nog droog. Doch in die tijd werd de 80-jarige oorlog gevoerd. Dit was de strijd tussen de Nederlanden en Spanje. In 1584 staken de soldaten van de Nederlanden de laatste in takt gebleven dijken door, waardoor de totale vernietiging van Saeftinghe en van een deel van noord-oost-Waasland een feit geworden was. Daarna is men opnieuw begonnen met bedijken.

De laatste polder die bedijkt is, is de Hertogin Hedwigepolder, voltooid in 1907.

Wat nu nog over is, is een oppervlakte van ongeveer 3500 hectare, bestaande uit schorren (=begroeiing) en slikken. Het gebied is doorsneden met honderden kleine en grote geulen. De 3 hoofdgeulen zijn: Speelmansgat, IJskelder en Hondégat, welke zich naar de dijk toe steeds vertakken, totdat ze uiteindelijk doodlopen. Tweemaal in de 25 uur lopen deze geulen helemaal vol. Bij springtij en storm komt ook de begroeiing onder water. Het water stijgt met meer dan een meter per uur.

Het Verdrongen Land van Saeftinghe is het grootste brakwatergebied van West-Europa. Brak wil zeggen, dat het water ongeveer half zo zout is als zeewater. Het gebied is in z'n geheel vogelreservaat. Niet alleen als broedgebied, maar ook als overwinterings- en rustgebied. Het aantal vogels, dat hier overwintert, loopt in de tienduizenden.

Om enkele wintergasten te noemen: de wilde ganzen, waarvan de Kogans de belangrijkste is, soms tot 10.000 exemplaren, de Smient, een kleine eendensoort, tot 25.000 exemplaren, Pijlstaartend (tot 8.000 ex.) en dan nog vele soorten steltlopers, piepers en andere soorten. Zelfs de zeer zeldzame Zeearend en Grauwe Kiekendief. In de broedtijd vindt men er duizenden nesten. Deze zijn voornamelijk van de Kokmeeuw (meer dan 10.000) en van de Zilvermeeuw (tot 4.000), maar ook van het Visdiefje, Kluut, Scholekster, Tureluur en vele andere soorten, waarvan de Waaiersaartrietzanger, Grauwe Gans en Bruine Kiekendief wel de uitzonderlijkste zijn. In de loop der jaren heeft men zo'n 185 verschillende vogelsoorten waargenomen!!!!

De flora is geheel aangepast aan het brakke water. In de lage kommen, die bijna ieder getij onderstromen treft men het Engelse Slijkgras, de Zeekraal en Riet aan.

Het Engelse Slijkgras is in de twintiger jaren ingevoerd uit Engeland om als "slikbinder" te fungeren. Door zijn dichtheid blijft het slib, dat in het water zweeft, er tussen hangen, waardoor er een snelle afhoging plaatsvindt. De Zeekraal wordt in de streek gegeten als zeegroente. In de hogere kommen groeit vooral Schorrezoutgras, Kweldergras, Zeebies en Zeeaster. De Zeeaster wordt in de streek "lamsoor" genoemd. Dit is niet juist, omdat Lamsoor een andere plant is, die ook in Saeftinghe voorkomt. De Zeeaster is evenals de Zeekraal goed eetbaar en smaakt naar spinazie. Het gebeurt daarom wel dat iemand die dit niet goed weet wel eens met de echte Lamsoor naar huis toe gaat. Bij het eten merkt hij dan wel dat hij de verkeerde "lamsoor" heeft. Zulk een persoon is dan meestal gelijk genezen van de "Lekkernij". De echte Lamsoor is niet te eten.

Op de hoger gelegen oevervallen overheersen Strandkweek, Spiesblad- en Zoutmelde, terwijl op de allerhoogste gedeelten, dit zijn de oude kernen, Ronde Rus, Melkkruid en Engels gras de grens aangeven tot waar de zilte invloed zich uitstrekt.

In totaal treft men ongeveer 40 verschillende planten aan.

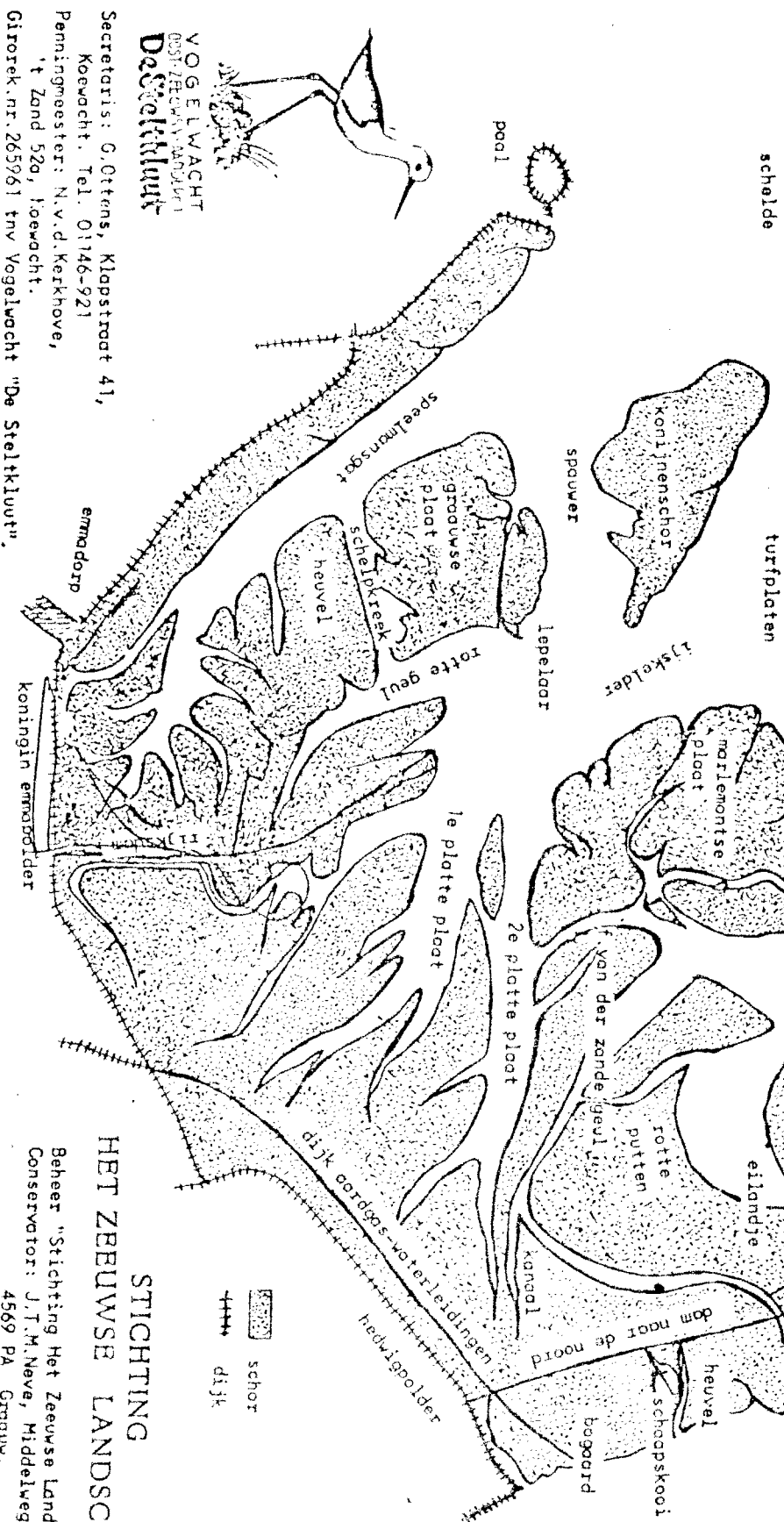
In Saeftinghe bevinden zich ook nog 2 schaapskooien. Deze stallen staan op een verhoging.

In het gebied trekken nog 5 schaapskudden rond. Alles bijeen ongeveer 1500 schapen. De beweiding met schapen is onmisbaar voor de differentiatie in de plantengroei. Achter de dijk bij Emmahaven is nog de oude getijdenhaven te vinden, die nu echter helemaal verzand is. Het witte huis is de voormalige hovenmeesterswoning, thans in gebruik als vakantievoning. Vanwege het gevaar, met name de zeer sterke getijdenstroom, het verradelijke drijfzand en modder en de grote kans te verdwalen is het betreden van het gebied alleen toegestaan onder geleide. Het gebied is sinds april definitief onder de Natuurbeschermingswet geplaatst, hetgeen wil zeggen dat het voorgoed beschermd natuurreservaat blijft.

Het beheer is thans in handen van de "Stichting Het Zeeuwse Landschap". Deze Stichting zet zich vooral in voor het behoud van karakteristieke elementen in het Zeeuwse Landschap. Deze folder is een uitgave van de "Stichting Het Zeeuwse Landschap" en de Vogelwacht Cost-Zeeuws Vlaanderen "De Steltkluit".

HET VERDRONKEN LAND VAN SAEFTINGHE.

noordzee
→
vissingen

VOGELWACHT
0001 ZEEUWSE LANDSCHAP
De Steltkluit

Secretaris: G. Ottens, Klapstraat 41,
Koevocht. Tel. 01146-921
Penningmeester: N.v.d. Kerkhove,
't Zand 52a, Koevocht.
Girorek.nr. 265961 tnv Vogelwacht "De Steltkluit".

STICHTING HET ZEEUWSE LANDSCHAP

Beheer "Stichting Het Zeeuwsche Landschap"
Conservator: J.T.M. Nève, Middelweg 1,
4569 PA Groenew.

WAARNEMINGEN

Het gaat goed met het aantal binnengekomen waarnemingen. Het zijn er deze keer zoveel dat wij alleen de zeldzaamste soorten kunnen vermelden. Blijf toch de "minder" zeldzame waarnemingen doorgeven om een totaalbeeld van het vogelbestand van de gemeente Uden te krijgen. Bijgevoegd is de kaart met de bloknummers. Dus voor gebied niet meer invullen b.v. bossen Odiliapeel maar 45-48 J5.

Vele waarnemingen, maar helaas van een kleine groep mensen, dat kan toch anders. VELE OGEN ZIEN VEEL VOGELS !

Wil men de waarnemingen ook wat sneller doorsturen. Waarnemingen v.d. maanden april en half mei voor 20 mei opsturen of afgeven aan J.W. Hermans.

SOORT	AANTAL	GEBIED	DATUM
<u>Aalscholver</u>	19	45-48 J1	09 - 04 '82
<u>Beflijster</u>	1	45-48 J1	09 - 04 '82
Bonte kraai	1	45-48 J1	30 - 12 '81
	10	45-47 D7	15 - 01 '82
	1	45-47 D7	02 - 02 '82
	50	45-49	25 - 02 '82
	8	45-49	26 - 02 '82
	5	45-48 H10	07 - 03 '82
Boomkruiper	1	45-48 H5	04 - 04 '82
Boomvalk	1	45-37 D6	27 - 02 '82
Brilduiker	1	45-48 J1	25 - 12 '81
	3	45-48 J1	08 - 01 '82
	2	45-48 J1	09 - 01 '82
	2	45-47 D7	07 - 03 '82
	2	45-48 J1	24 - 03 '82
<u>Canadese Gans</u>	1	45-47 D7	07 - 03 '82
	1	45-47 D7	20 - 03 '82
	1	45-47 D7	23 - 03 '82
Fuut	2	45-47 D7	24 - 03 '82
	1	45-47 D7	23 - 03 '82
	3	45-47 D7	28 - 03 '82
Goudvink	1	45-37	22 - 11 '81
	1	45-47 D5	07 - 01 '82
	2	45-47 D7	08 - 01 '82
	1	45-47 C4	10 - 01 '82
	1	45-47 D5	12 - 01 '82
	1	45-47 D5	16 - 01 '82
	4	45-47 D7	24 - 01 '82
Grauwe Gans	60	45-47 D7	06 - 11 '81
	35	45-48 H5	07 - 01 '82
Grote Burgemeester	1000	45-47 B7	08 - 01 '82
<u>Grote Zeeëend</u>	1	45-48 J1	29 - 11 '81
<u>Grutto</u>	13	45-49 H1	26 - 03 '82
	21	45-49 H1	04 - 04 '82
Havik	1	45-48 J5	04 - 04 '82
Kolgans	29	45-58 A8	07 - 01 '82
Krakeend	2	45-47 D7	28 - 03 '82
<u>Pestvogel</u>	15	45-47 D5	27 - 12 '81
<u>Pijlstaart</u>	2	45-48 J1	13 - 03 '82
	2	45-48 J1	21 - 03 '82
	1	45-48 J1	24 - 03 '82
	2	45-48 J1	31 - 03 '82
Putter	1	45-37	01 - 11 '81
	1	45-37	22 - 11 '81
Ransuil	1	45-58 A8	04 - 04 '82

SOORT	AANTAL	GEBIED	DATUM
Rietgans	32	45-36	03 - 01 '82
	48	45-47	08 - 01 '82
	110	45-47	16 - 01 '82
Rietgors	10	45-48 J1	24 - 03 '82
<u>Rode Wouw</u>	1	45-48 I4	31 - 01 '82
Roodborsttapuit	1	45-48 J1	12 - 02 '82
Ruigpootbuizerd	1	45-48 G2	11 - 02 '82
	1	45-	09 - 03 '82
Scholekster	4	45-48 J1	28 - 03 '82
Slobeend	1	45-47 D7	03 - 04 '82
Spreeuw	±100000	45-48 I7	Januari/Februari
Steenuil	1		07 - 04 '82
<u>Visarend</u>	1	45-58 B3	06 - 03 '82
Vuurgoudhaantje	1	45-37 H1	04 - 04 '82
<u>Witgatje</u>	1		07 - 04 '82

Dit waren de leukste waarnemingen.

De eerste boerenwaluwe werd gezien op 03 - 04 '82, de eerste tjiftjaf op 21 - 03 '82, de eerste witte kwikstaart op 13 - 03 '82 en de eerste zwarte roodstaart op 28 - 03 '82.

In totaal kwamen er 233 waarnemingen binnen en werden 74 soorten gedetermineerd.

Mannetje Beflijster gezien op 9-4 '82 op het [redacted] zat er al enige dagen. Let op opvallende witte bef, wijfje is bruiner. Doortrekker in vrij klein aantal.

(AGENDA)

17 april excursie niet-leden, vertrek 7.30 uur vanaf bezoekerscentrum Slabroek.

18 april excursie niet-leden, vertrek 7.30 uur vanaf kerkplein Odiliapeel.

25 april excursie i.v.m. cursus VARA vroege vogels, vertrek 8.00 en 10.00 uur vanaf bezoekerscentrum Slabroek.

2 mei Vogelwacht Bommelerwaard op bezoek, vertrek om 8.00 uur vanaf bezoekersc. Sla.

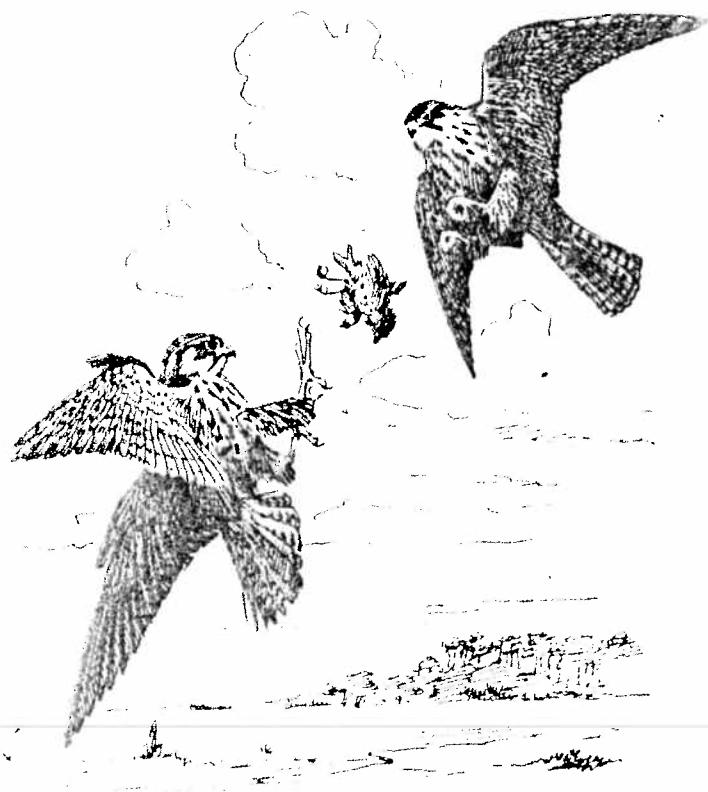
16 mei excursie niet-leden, vertrek 7.30 uur vanaf bezoekerscentrum Slabroek.

29 mei excursie Wijbosbroek, vertrek 7.30 uur vanaf marktplaats Uden.

12 juni excursie Naardermeer, vertrek 8.00 uur vanaf marktplaats Uden.

OPROEP AAN ALLE LEDEN

kom ook naar de excursies voor niet-leden ter ondersteuning van de gidsen. Je leert er veel mee.

prooiovername boomvalken

JACHT OP VOGELS.

Regelmatig wordt naar ons de vraag gesteld, hoe denken jullie als vogelbescherming of als natuurbescherming over de jacht in het algemeen en op de vogels (snippen, ganzen, eenden, duiven, fazanten etc. etc.) in het bijzonder.

Ter verduidelijking willen we hierbij eerst aangeven wat we onder jacht verstaan en welke soorten we onderscheiden.

Onder jacht verstaan wij:

Het vangen en schieten van vogels of andere dieren, waarbij de dieren aan de natuur worden onttrokken. Bij het vangen kunnen deze gedood worden, zij kunnen echter ook in leven worden gelaten ten behoeve van kooi, volière, valkerij, park en handel.

We onderscheiden dan:

- a. Beroepsjacht : Hieronder verstaan we de jacht die beroepsmatig gebeurt, teneinde van de opbrengst van de gevangen of geschoten dieren te kunnen leven.
- b. Sportjacht: Onder sportjacht verstaan we, die jacht die in de eerste plaats wordt gehouden voor het genoegen van de jager.
- c. Beheersjacht: Daarmee bedoelen we het doden van vogels en andere dieren, teneinde schade aan planten en dieren te voorkomen.

Binnen de vele discussies over de toelaatbaarheid van de jacht komen twee standpunten het meest duidelijk naar voren:

----- Het eerste standpunt luidt kort geformuleerd als volgt:

Jacht is in principe niet verenigbaar met vogelbescherming. Hierop kan alleen een uitzondering gemaakt worden wanneer vogels het voortbestaan van andere diersoorten bedreigen en dit niet op andere wijze kan worden voorkomen. Dit geldt even goed voor jacht op andere dieren. Zij die dit standpunt innemen zijn emotioneel betrokken bij het doden van dieren door mensen, zeker wanneer dit slechts voor zijn genoegen plaats vindt; zij hebben hier-
tegen principieel ethische bezwaren.

----- Een tweede standpunt dat door anderen wordt ingenomen, luidt ongeveer als volgt. Jacht is in principe verenigbaar met vogel- en natuurbescherming mits het voortbestaan van vogels en andere diersoorten niet wordt bedreigd. Zij richten hun blikken dus niet primair op het individuele leven, maar op dat van een gevarieerde levensgemeenschap van planten en dieren in het landschap.

Naar aanleiding van een in Nederland door de vogelbescherming gehouden referendum over de jacht op vogels. waarbij naar voren is gekomen dat 83,4% sportjacht onaanvaardbaar vinden en 81,3% tegen beroepsjacht. 76,5% Kon de beheersjacht als toelaatbaar aanvaarden, is door ons als vogelbescherming het volgende standpunt ingenomen:

JACHT (in de ruimste zin) OP VOGELS IS SLECHTS TOEGESTAAN ALS BEHEERSJACHT, WAARONDER WIJ VERSTAAN HET DODEN VAN VOGELS TENEINDE DAARMEE SCHADE, MET NAME AAN DE GEWASSEN EN AAN DE WILDE PLANTEN EN DIEREN, TE VOORKOMEN. DIT DODEN MAG SLECHTS WORDEN TOEGESTAAN WANNEER ALLE ANDERE MIDDELEN OM DE SCHADE TE BESTRIJDEN OF TE VOORKOMEN (o.a. verjagen) FALEN EN DAN NOG ALLEEN, WANNEER DE BESTRIJDING VAN DE SCHADE DOOR DE BEHEERSJACHT WERKELIJK EFFECTIEF IS.

Het is natuurlijk duidelijk dat de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels overeenkomstig dit standpunt handelt. Sportjacht is totaal onaanvaardbaar. Hoe kan een mens voor z'n plezier dieren (zowel vogels, als zoogdieren, vissen e.a.) doden of vangen. IS DAT SPORT ??????

Dit is wel een hele scherpe.... ik zie tenminste dat hij in de winkel aan de overkant / 2,50 goedkoper is....

Opzetten dieren verder beperkt

ZWOLLE - Minister drs. J. de Koning (landbouw en visserij) voegt met ingang van 12 november 1981 een aantal diersoorten toe aan de lijst van soorten die niet mogen worden opgezet. Het betreft honte kraaien, roeken, eekhoorns, poelsnippen en bokjes. Hiermee hoopt hij deze diersoorten, waarvoor de jacht al is gesloten, verder te beschermen.

Vanaf de opening van de jacht tot en met de tiende dag na de sluiting mag men, volgens de Jachtwet, geen wild in de handel brengen of in bezit hebben met de bedoeling het te verkopen, wanneer het niet is verkregen volgens de regels van de wet. Buiten deze periode is het verboden wild in bezit te hebben, te vervoeren of te verhandelen.

Deze bepalingen zijn al mede van toepassing op delen van grofwild die voor consumptie geschikt zijn en op de huiden van door de Jachtwet aangewezen wildsoorten en verder een aantal door de minister van landbouw en visserij aangewezen wildsoorten, namelijk steenmarters, boommarters, otters, dasen, zeehonden, wilde katten en korhoenders, ganzen en eenden met uitzondering van grauwe gans, kolgans, gewone rietgans, wilde eend, slobbeend, wintertaling, tafeleend, krakeend, toppereend, kuiltfeend, smient en pijlstaart.

Deze lijst met aangewezen wild is nu met de vijf genoemde soorten uitgebreid.

Actie tegen trekvogelmoord helpt

HOEWEL ook deze herfst miljoenen trekvogels rond de Middellandse Zee worden neergeknald, zijn er enkele lichtpuntjes in de strijd tegen de massamoord. Europese vogelbeschermers hebben met het half miljoen dat zij bij elkaar wisten te krijgen succesvol actie bij regeringen en jagers gevoerd.

Daardoor werd op Malta een nieuwe, sterk verbeterde vogelwet aangenomen, maakten vogelliefhebbers in Spanje zich sterk voor de bescherming van de kraanvogel en ging de Italiaanse politie voor het eerst in de geschiedenis handelaars in roofvogels aanpakken.

Het lijkt niet veel, maar is hoopgevend. In voorbereiding is een makkelijk vogelboek voor het Middellandse-Zeegebied, geen luxe, want zo iets bestaat bijna nergens daar.

Plaatselijke voorlichters gaan de scholen af, er worden dia's, folders en affiches verspreid en heel langzaam verandert er iets aan de mentaliteit ten opzichte van de jacht.

Een gelukkige bijkomstigheid en op zichzelf een schande is dat in geen van die landen vogels voor de vleespotten worden geschoten. Het gaat alleen om plezierjacht, waarbij vangen met vallen en lijnstokken ook gerekend moet worden.

Siegfried Woldhek, van het Nederlands comité bescherming trekvogels, schat dat er nog steeds tien tot vijftien procent van de Europese trekvogels die het Middellandse-Zeegebied op weg naar Afrika passeren worden gedood. Bij elkaar zo'n 17 miljoen. Het percentage is een gemiddelde en vogelsoorten die sterk in de belangstelling staan, worden meer geplunderd.

Volgens Woldhek is dat van duidelijke invloed op de stand van die vogels. Soorten die enkele jaren geleden bij grote aantallen werden gevangen of geschoten, zijn nu grotendeels van het toneel verdwenen.

Het Nederlands comité (waarin o.a. Vogelbescherming, Dierenbescherming en WNF) heeft een interessante folder over het probleem uitgegeven. Adres: Dribergweg 16b, 3780 JB Zeist.

Vogelsterfte langs kust door olie vervuiling

UTRECHT (ANP) - Lange de kust zijn de afgelopen dagen tientallen dode vogels gevonden. Ze zijn omgekomen door olie vervuiling. Veel andere vogels zijn met olie besmeurd.

Staatsbosbeheer en particuliere organisaties voeren extra surveillance uit op de stranden. Volgens dr. G.C. Boere van Staatsbosbeheer kan een grote illegale olielozing door een tanker de oorzaak zijn van het dierenleed. Boere sluit echter niet uit, dat de Noordzee een meer permanente staat van vervuiling heeft aangenomen.

Geluidshinder deert schuwe vogels niet

WAGENINGEN - Het oefenterrein van de luchtmacht op Vlieland blijkt een uitstekende broedplaats te zijn voor schuwe vogelsoorten. Vooral de strandplevier, vlsdief en dwergstern verkiezen het geraas van straaljagers ver boven het oprukkende toerisme en bouwen zelfs hun nesten tot vlakbij de schietdoelen.

Deze constatering is gedaan door drs. G. de Roos van de Landbouwhogeschool in Wageningen na een onderzoek over 10 jaar. De Roos zal volgende week woensdag promoveren op dit onderwerp.

Broedvogelinventarisatie van de ekster.

De ekster:

Zo groot als een duif met een lange trapvormige staart en metaalachtig glinterende, zwarte en witte veren.

In de vlucht onmiskenbaar door de sterk contrasterende tekening, de 'peddelende' vleugelslagen en de lange staart.

Van = vrouw.

Geluid: luid schetterend, zeldzamer een halffluid 'gezwets'.

Broedvogel van open kultuur-

land met veel bomen.

Broedseizoen: April-Mei.

Nest: groot, meestal met koepelvormige overdekking, van takken, bekleed met halmen en haren, meestal laag in de kronen van bomen en in het struikgewas.

Legsel: 6 - 7 groenachtige eieren met dichte, donkerbruine vlekken of punten.

Het vrouwtje broedt alleen, 17 - 18 dagen.

Voedsel: insokten, kleine zoogdieren, vogels, vogeleieren, slakken, ooft, bessen en veldgewassen.

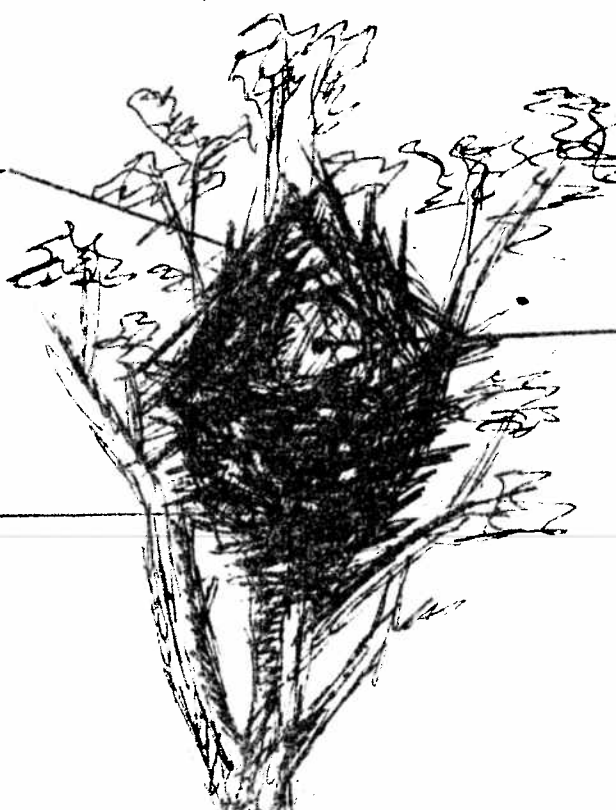
Standvogel.

Struktuur van het nest.

Koepelvormige
overdeksel.

In- en uitvlieg-
opening.

Het nest.

Inleiding:

Bijna iedere vogelwerkgroep houdt zich bezig met een of meerdere broedvogelinventarisaties.

Vogelwacht Uden gaat ook starten met een broedvogelinventarisatie, maar omdat we aan het begin van z'n inventarisatie staan hebben we gekozen voor een eenvoudige soort n.l. de ekster.

De nest van deze vogel is voor iedereen gemakkelijk te vinden.

Hiermee willen we inzicht verkrijgen in de talrijkheid en verspreiding van deze soort.

Bovendien kunnen we bij herhaling van de telling inzicht krijgen in aantalswijzigingen,

Welke gebieden tellen we?

We tellen alle gebieden die liggen in de gemeente Uden. Dit kunnen zowel dorpen als buitengebieden zijn, onder buitengebieden verstaan we ondermeer bosranden, weilanden, akkerlanden en boerenerven.

Met andere woorden alle gebieden die in aanmerking kunnen komen als broedgebied van de ekster.

Het is aan te bevelen om vooraf op een kaart in te tekenen welke gebieden men wil onderzoeken.

Houd ook goed bij welke gebieden men in de loop van het seizoen al bezocht heeft en op welke data.

Dit is belangrijk om tijdig hiaten te signaleren.

Telmethode:

Afhankelijk van het type gebied kan men voor verschillende wijzen van vervoer kiezen.

Het beste resultaat bereikt men door met de fiets te gaan, terwijl plaatselijke stukken gelopen zullen moeten worden.

Kijk regelmatig het gebied met een verrekijker grondig af, omdat niet alle broedvogels hun aanwezigheid duidelijk verraden.

Kies een zodanige route uit dat alles goed overzien kan worden.

Ieder gebied moet in de gunstige tijd van het jaar tenminste 2-3 keer bezocht worden onder goede weersomstandigheden.

De ekster kan men vanaf eind maart tot eind mei het beste tellen.

Wat doorgeven:

Omdat het belangrijk is om te weten waar ieder paar waargenomen is, is een formulier gemaakt waarop alle bijzonderheden vermeld kunnen worden.

Het werkt als volgt:

<u>Soort</u>	<u>Paarnr.</u>	<u>Datum</u>	<u>Bijzonderheden</u>	<u>bloknr.</u>
Ekster	5	03-04	tel. alamerend	45-47-3-B.
Torenvalk	1	30-04	broedend in een nieuwe eksternest	45-47-4-J.

Indeling van de gebieden:

Gebied 45-48 en 45-53 Odiliapeel wordt verzorgd door:

Gebr. Hermans
C. v. Lieshout
J. Verhoeven
L. v. Dijk
A. Janssen.

Gebied 45-47 F tot J en 6 tot 10
45-57 A tot C en 6 tot 10 wordt verzorgd door:

Gebr. Vesters.

Gebied 45-47 A tot E en 6 tot 10 wordt verzorgd door:

Fam. Tuinstra.

Gebied 45-47 A tot E en 1 tot 5 wordt verzorgd door:

A. v. Dijk.

Gebied 45-47 F tot J en 1 tot 5
45-57 A tot C en 1 tot 5 wordt verzorgd door:

F. v.d. Acker
M. v.d. Heijden.

Gebied 45-37 gedeelte boven Uden wordt verzorgd door:

B. Kingma
Fam. v. Dommelen.

Gebied 45-36 Gedeelte naast Uden wordt verzorgd door:

W. Smits
H. Claassen.

Gebied 45-46 A tot E en 5 tot 10 wordt verzorgd door:

T. Theunissen
G. Verwoert.

Gebied 45-46 F tot J en 5 tot 10 staat nog open voor
een of meer liefheb-
bers, graag even door-
geven aan onderstaand
adres.

Zijn er nog meer liefhebbers voor een bepaald gebied,
kunnen die contact opnemen met de desbetreffende tellers.

Stuur de invulformulier vóór 1 augustus 1982 op naar:

Wim Janssen
Rechtestraat 26
5402-AJ Odiliapeel.

FORMULIER VOOR BROEDVOGELINVENTARISATIE VAN WULP, GRUTTO, TURELUUR EN SCHOLEKSTER

Maernemer(s):

Jaar :

Adres :

Vervoermiddel:

Hoofplaats :

Overmerkingen :

[illegible]